

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 85

София, четвъртък, 22 май

1930 г.

93. заседание

Срѣда, 21 май 1930 година

(Открито отъ подпредседателя А. Христовъ въ 16 ч. 12 м.)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Богдановъ Димитъръ, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Гавалюговъ Йорданъ, Дяковъ д-ръ Цвѣтанъ, Ивановъ Димитъръ I, Кожаклиевъ Колю, Колевъ Иванъ, Константиновъ Тома, Мустафовъ Кара-Али, х. Николовъ Иванъ, Петровъ Аврамъ Стояновъ и Сидовъ Пандо)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на народния представител г. Димитъръ Богдановъ — 2 дена.

Следва да се разреши отпускъ отъ Събранието на следнитъ народни представители, понеже сж се ползували съ 20 дни отпускъ:

На г. д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ 3 дни и

На г. Вълчо Даскаловъ — 2 дена.

Които сж съгласни да имъ се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщвамъ на Събранието, че сж постѣпили следнитъ питання:

Отъ народния представител г. Георги Юртовъ къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно автомобиля на Татарпазарджишкото околийско управление.

Отъ сѣщия народенъ представител къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно произволи, вършени отъ татарпазарджишкия околийски началникъ Иванъ Влайковъ.

Отъ народния представител г. Георги Марковъ къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно насилия отъ страна на полицията въ Поповска околия надъ оппозиционни общински съветници, за да си даватъ оставките.

Отъ пловдивския народенъ представител г. Димитъръ Гичевъ къмъ г. министра на земледѣлието и държавнитъ имоти — относно неправилно назначаване отъ отдѣлението за горитъ при Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти таксационна инженерна бригада да оценява яйлаци и гори въ полза на частни лица.

Отъ народния представител г. Величко Кознички къмъ министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно вдигането на военното положение въ Кюстендилския и Петричкия окрѣзи.

Тия питання ще бѣдатъ препратени на съответнитъ г. г. министри, за да отговарятъ.

Пристѣпваме къмъ дневния редъ.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Азъ ви моля да изоставимъ за сега точка първа отъ дневния редъ, защото може да стане нужна въпросътъ да се разгледа още веднѣжъ, и да пристѣпимъ къмъ точка втора отъ дневния редъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ предложението на г. министъръ-председателя, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за водоснабдяването на безводния Дели-Орманъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправките и прибавките, присти на второ четене)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Както си спомняте, г. г. народни представители, къмъ най-последната фраза отъ § 3 на законопроекта, при второто му четене, прибавихме думитъ: „а Разградската община — къмъ групата Голѣма-Ада отъ Русенски окрѣгъ“. Това се прибави вчера.

Отъ технически съображения, следъ думитъ „Шуменски окрѣгъ“ предлагамъ да се тури точка, като приетитъ думи „а Разградската община — къмъ групата Голѣма-Ада отъ Русенски окрѣгъ“ да се заличатъ и вмѣсто тѣхъ да се поставятъ следнитъ думи: „Постройката на водопровода за Разградъ ще се извърши едновременно съ групата Голѣма-Ада“. Отъ технически съображения, казвамъ, тази редакция е по-точна, за да може да се извърши работата по-благополучно.

Председателстващъ А. Христовъ: Ще гласуваме. Моля, които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, съ измѣнението, което предложи г. министъръ-председателъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 88)

Пристѣпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за освобождаване отъ отговорност и за окончателно отчитане касиера на Папазлийското училищно настоятелство, Станимашка околия, Илия Пехливановъ, по училищния му отчетъ за 1927/28 г. (времето отъ 15 юний 1927 г. до 18 априлъ 1928 г.)

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ на трето четене прочетения законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 89)

Пристѣпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за преотстъпване отъ районния земледѣлски кооперативенъ синдикатъ „Общъ подеметъ“ въ гр. Провадия върху дѣжавата правото за експлоатация на вѣчни времена камнесолнитъ обекти, принадлежащи на сѣщия синдикатъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приемат на трето четене законопроекта за преотстъпване от Районния земеделски кооперативен синдикатъ „Общъ подъемъ“, въ Провадия, върху държавата правото на експлоатация на вѣчни времена каменосолнитѣ обекти, принадлежащи на сѣщия синдикатъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 90)

Пристъпваме къмъ петата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за одобрение произведения, съгласно чл. 61 отъ закона за минитѣ, търгъ, съ тайна конкуренция, по отдаване експлоатацията на държавната каменновъгленна концесия „Крумъ“, находяща се въ замлището на с. Реброво, Софийско.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Ще се гласува. Моля, които приемат на трето четене прочетения законопроектъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II № 91)

Пристъпваме къмъ шестата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ въ размѣръ на 2.800.000 л. отъ фонда „Обществени осигуровки“ при Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 118)

Председателстващъ А. Христовъ: Ще се гласува. Моля, които приемат на първо четене прочетения законопроектъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Обаждатъ се отъ сговориститѣ: Спешностъ!

Председателстващъ А. Христовъ: Има предложение, законопроектът да бѣде приетъ на второ четене по спешностъ. Моля, които сж съгласни съ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ въ размѣръ на 2.800.000 л. отъ фонда „Обществени осигуровки“ при Министерството на търговията, промишлеността и труда“.

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ заглавието на законопроекта, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 118)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ членъ единственъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ седмата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ заемъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 119)

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приемат на първо четене прочетения законопроектъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Обаждатъ се отъ сговориститѣ: Спешностъ!

Председателстващъ А. Христовъ: Има предложение законопроектът да бѣде приетъ на второ четене по спешностъ.

Моля, които сж съгласни съ това предложение, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ заемъ.“

Председателстващъ А. Христовъ: Моля, които приематъ заглавието на законопроекта, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ И. Михайловъ (д. сг): (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 119)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ членъ единственъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ осмата точка отъ дневния редъ — избиране на председателъ на Народното събрание.

Давамъ 10 минути отидихъ за написване на бюлетинитѣ.

(Следъ отидиха)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Заседанието продължава.

Преди да почне гласоподаването, предлагамъ за преброители народнитѣ представители г. г. Гето Кръстевъ, Борисъ Димевъ, Борисъ Павловъ и Йорданъ Абаджиевъ.

Които ги приематъ за преброители, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля избранитѣ господа за преброители да заематъ мѣстата си при урната, поставена на стенографската маса.

(Избранитѣ заематъ мѣстата си)

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Чете списъка на народнитѣ представители, и присѣдстващитѣ отъ тѣхъ поднасятъ бюлетинитѣ си и ги пуцатъ въ урната:

Абаджиевъ Йорданъ Т.;
Аврамчовъ Мито;
Агушевъ Еминъ Тахировъ;
Айвазовъ Любомиръ;
Александровъ Василъ;
Алексиевъ Николай;
Алиевъ Хафузъ Садъкъ;
Анастасовъ Петъръ;
Ангеловъ Иванъ;
Андреевъ Никола;
Андреевъ Ставри (Отсѣтствува);
Апостоловъ Драгомиръ;
Аретовъ Никола;
Басевъ Христо К.;
Баралиевъ Христо;
Бечевъ Милко Ст.;
Бешковъ д-ръ Иванъ;
Бобошевски Цвѣтко;
Богдановъ Димитъръ А. (Отсѣтствува);
Бомбовъ Иванъ П.;
Божковъ Борисъ Наковъ;
Бошняковъ Димитъръ;
Бояджиевъ Стефанъ Н.;
Бояджийски Илия В.;
Бурилковъ д-ръ Владимиръ;
Бурмовъ Никола П.;
Буровъ Атанасъ Д.;
Бъровъ Димитъръ С.;
Василевъ Григоръ;
Василевъ Ради;
Василевъ Славеико;
Величковъ Герасимъ Ангеловъ;
Витановъ Добри;
Владовъ Никола;
Влайковъ Тодоръ Г.;
Вълчовъ Вълчо Даскаловъ (Отсѣтствува);
Гавалюговъ Йорданъ (Отсѣтствува);
Гаговъ Петъръ Г.;
Гайдаджиевъ Димитъръ В.;
х. Галибовъ Юсеинъ;
Ганчевъ Йорданъ К.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 118.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 119.

Георгиевъ Кимонъ Г.;
 Георгиевъ Павелъ М.;
 Георгиевъ Стойчо;
 Георгиевъ Страшимиръ;
 Георговъ Илия;
 Герай Мехмедали М. (Отсѣтствува);
 Гичевъ Димитъръ;
 Горневъ Христо П.;
 Грънчаровъ Димитъръ Г.;
 Губидѣльниковъ Георги;
 Дамяновъ Георги Марковъ;
 Данаиловъ Георги Т.;
 Данковъ Георги;
 Данчевъ Панайотъ;
 Даскаловъ Добри Ж.;
 Дерлипански Димитъръ;
 Джуджевъ Стою Ст.;
 Димевъ Борисъ;
 Димитровъ Владимиръ;
 Димитровъ Добри (Отсѣтствува);
 Димитровъ Стефанъ;
 Димчевъ Василь;
 Дочевъ Момчо;
 Драгановъ Василь;
 Драгневъ Георги;
 Дрѣновски Слачо Д.;
 Дрѣнски Димитъръ Ст.;
 Думановъ д-ръ Никола (Отсѣтствува);
 Дяковъ д-ръ Цвѣтанъ (Отсѣтствува);
 Евтимовъ Борисъ;
 Енчевъ Георги П.;
 Ерменковъ Трифонъ;
 Ецовъ Борисъ К.;
 Желѣзовъ Георги;
 Желѣзовъ д-ръ Димо;
 Жостовъ Димитъръ Антоновъ;
 Златевъ Станю;
 Зографски Димитъръ Ив.;
 Ивановъ Димитъръ Ат. I;
 Ивановъ Димитъръ П.;
 Ивановъ Дойчинъ;
 Ивановъ Савчо;
 Игнатовъ Василь Г.;
 Икономовъ Димитъръ Н. (Отсѣтствува);
 Илиевъ Георги;
 Илиевъ Христо;
 Ингилизовъ Ив. п. Арсовъ;
 Йоловъ Прокопи;
 Казанаклиевъ Георги Д.;
 Казанджиевъ Иванъ Стеф.;
 Каишевъ Атанасъ П.;
 Калайджиевъ Христо К.;
 Калфовъ Христо Д.;
 Калчевъ Панайотъ Тинчевъ;
 Капитановъ Трифонъ Йорд.;
 Каранешевъ Димитъръ;
 Кацковъ Левъ;
 Кемилевъ Никола Ц.
 Кирпиковъ Иванъ Д. (Отсѣтствува);
 Клисурски Славейко Г.;
 Кожаклиевъ Колю Ст. (Отсѣтствува);
 Кожухаровъ Тодоръ П.;
 Кознички Величко;
 Колевъ Боню;
 Колевъ Еню Т.;
 Колевъ Иванъ (Отсѣтствува);
 Константиновъ Тома;
 Кръстевъ Гето;
 Кузмановъ Анани;
 Кулевъ д-ръ Тодоръ;
 Кулишевъ Георги;
 Куневъ Кузманъ;
 Куртевъ Иванъ;
 Кударовъ Янко;
 Кънчевъ Кънчо Н.;
 Кънчевъ Теодоси;
 Кърловъ Стоянъ А.;
 Кусевъ Владимиръ;
 Лазаровъ Григоръ Коцевъ;
 Личевъ Несторъ;
 Ловчиновъ Димитъръ К.;
 Лулчевъ Коста;
 Лѣкарски Иванъ Г.;
 Ляпчевъ Андрея;
 Маджаровъ Михаилъ Ив.;
 Маджаровъ Рашко;
 Майеръ Хинекъ;
 Малиновъ Александъръ П.;
 Малиновъ Атанасъ;
 Манасиевъ Добри Даневъ;
 Мангърговъ Димитъръ В.;
 Мановъ Христо;
 Маноловъ Калоянъ;
 Мариновъ Христо;
 Марковъ Кръстю;
 Марулевъ Йосифъ;
 Мечкарски Тончо Хр.;
 Милановъ д-ръ Кънчо;
 Милевъ Максимъ;
 Милевъ Милу В.;
 Миновъ Петъръ;
 Мирчевъ Йорданъ п. Димитровъ;
 Митевъ Василь;
 Митевъ Добри;
 Митовъ Генко Г.;
 Михайловъ Иванъ Д.;
 Миховъ Запрянъ;
 Мишайковъ Димитъръ;
 Молловъ Владимиръ;
 Молловъ Янаки С.;
 Момчиловъ Миланъ;
 Мотевъ Минчо;
 Мошановъ Стойчо С. (Отсѣтствува);
 Муравиевъ Константинъ Вл.;
 Мустафовъ Кара-Али (Отсѣтствува);
 Мушановъ Никола С.;
 Найденовъ Никола;
 Начевъ Владимиръ;
 Начевъ Емануилъ;
 Начевъ Радко П.;
 Негенцовъ Досю;
 Недѣлковъ Иванъ Петровъ;
 Нейковъ Димитъръ М.;
 Некезовъ Тодоръ Димовъ;
 Неновъ Александъръ;
 Нешковъ Георги;
 Никифоровъ Стоянъ Хр.;
 Николаевъ Йовчо;
 Николовъ д-ръ Борисъ;
 п. Николовъ Димитъръ (Отсѣтствува);
 х. Николовъ Иванъ (Отсѣтствува);
 Николовъ Коста;
 Ноевъ Кирилъ;
 Омарчевски Стоянъ;
 Орошаковъ д-ръ Хараламби;
 Павловъ Борисъ;
 Павловъ Грую;
 Палиевъ Петко С.;
 Панайотовъ Георги Петровъ;
 Панайотовъ Петъръ;
 Панайотовъ Станко;
 п. Пандовъ Димитъръ;
 Паневъ Малинъ;
 Пастуховъ Кръстю;
 Пеневъ д-ръ Йовчо;
 Петевъ Вичо;
 х. Петковъ х. Георги;
 Петковъ Петко Г.;
 Петровъ Аврамъ Стояновъ (Отсѣтствува);
 Петровъ Иванъ В.;
 Пешевъ Димитъръ Д.;
 Пиронковъ Александъръ;
 Поповъ Алекси Г.;
 Поповъ Георги Т.;
 Поповъ Кръстанъ Д.;
 Поповъ Проданъ;
 Пупешковъ Цвѣтанъ В. (Отсѣтствува);
 Първановъ Първанъ М.;
 Пъчевъ Георги;
 Пѣйчевъ Стефанъ;
 Пѣдаревъ Никола Н.;
 Радоловъ Александъръ;
 Разсукановъ Петко А.;
 Рашковъ Христо;
 Реджовъ Григоръ Ст.;
 Руменовъ д-ръ Владимиръ;
 Русевъ Иванъ А.;
 Рясковъ Стефанъ Г.;
 Савовъ Николай;
 Савовъ Стоименъ;
 Сакъзовъ Янко;
 Салиевъ Мехмедъ Алиевъ;
 Сапунджиевъ Никола Ив.;
 Семерджиевъ Георги Г.;
 Сидовъ Пандо (Отсѣтствува);
 Силиновъ Христо И. (Отсѣтствува);

Симеоновъ Георги;
 Славовъ Кирилъ;
 Смиловъ Боянъ;
 Стаиновъ Петко;
 Стамболиевъ Никола;
 Станишевъ д-ръ Константинъ;
 Статевъ Христо;
 Стефановъ Димитъръ;
 Стефановъ Стефанъ Г.;
 Стоилковъ Таско Ст.;
 Стояновъ Петъръ;
 Стояновъ Христо;
 Стоянчевъ Цвѣтанъ;
 Стоянчовъ Любомиръ;
 Табаковъ Цено Н.;
 Такевъ д-ръ Владимиръ;
 Тасевъ Стефанъ;
 Тахтаджи Никола Костовъ;
 Тодоровъ Андрей;
 Тодоровъ Петъръ;
 Толевъ Борисъ К.;
 Томовъ Константинъ;
 Томчевъ Ангелъ П.;
 Тонковъ Тодоръ П.;
 Тончевъ Желю Ив.;
 Топаловъ Недѣлчо;
 Търкалановъ Никола;
 Узуновъ Ангелъ Д.;
 Харизановъ Иванъ С.;
 Хитриловъ Александъръ М.;
 Хрелопановъ Иванъ;
 Христовъ Александъръ;
 Христовъ Борисъ;
 Христовъ Димитъръ;
 Христовъ Иванъ;
 Христовъ Киро Цвѣтковъ;
 Христовъ Тома Янчевъ;
 Христодуловъ Владимиръ;
 Цаневъ Александъръ;
 Цанковъ Александъръ;
 Цвѣтковъ Кръстю;
 Цвѣтковъ Цвѣтко Ив.;
 Цуцумановъ Петъръ Цв.;
 Чакръчкийски Стойне Гр.;
 Ченгелиевъ Антонъ;
 Чернооковъ Георги;
 Чешмеджиевъ Григоръ Ив.;
 Чирпанлиевъ д-ръ Никола П.;
 Шиваровъ Маринъ С.;
 Юртовъ Георги В.;
 Якимовъ Петъръ;
 Янгузовъ Теню К.;
 Яневъ Димитъръ;
 Яневъ Сотиръ;
 Януловъ Илия;
 п. Янчевъ Иванъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Изборниятъ резултатъ е следниятъ: отъ 273 народни представители по списъка гласоподаватели сж 253, отсъствуватъ 20 души.

Получили сж гласове:

Г. Никола Найденовъ — 136 гласа;

Г. Александъръ Малиновъ — 62 гласа;

Г. Янко Сакъзовъ — 10 гласа;

Лозунги — 18;

Г. Петъръ Тодоровъ — 1 гласъ;

Г. Рашко Маджаровъ — 1 гласъ;

Бѣли — 24;

Г. Андрей Ляпчевъ — 1 гласъ (Смѣхъ върѣдъ лѣвицата. Ожвие. Председателстващиятъ звѣни)

Съгласно чл. 3 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание и възъ основа на този изборенъ резултатъ, провъзгласявамъ народния представителъ г. Никола Найденовъ избранъ за председателъ. (Продължителни ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Моля, г. Найденовъ да заеме председателското мѣсто. (Г. Никола Найденовъ заема председателското мѣсто)

Председателъ Н. Найденовъ: (Правъ) Г. г. народни представители! Благодаря за довѣрието, което ми изказвате съ избирането ми за председателъ на XXII-то обикновено Народно събрание.

Съзнавайки голѣмата отговорност и задълженията, които носи съ себе си този високъ постъ, бждете увѣрени, г. г. народни представители, че ще изпълнявамъ добро-

съвѣстно своя дългъ, както съмъ го изпълнявалъ въ миналото, като председателъ на Народното събрание. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя А. Христовъ)

Председателствуващъ А. Христовъ: Давамъ 5 минути отдихъ.

(Следъ отдиха)

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звѣни) Заседанието продължава.

Пристъпваме къмъ точка девета отъ дневния редъ — одобряване предложението за разрешаване на игумена на Св. Рилската обителъ да сключи новъ договоръ съ дружество „Българска горска индустрия“ за концесионна експлоатация на Рило-манастирскитѣ иглолистни гори — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г. Сотиръ Яневъ.

С. Яневъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ, който е сложенъ на обсъждане отъ народното представителство, е единъ доста важенъ въпросъ, макаръ че повидимому интересътъ къмъ него е слабъ.

Рило-манастирскитѣ гори, които сж предметъ на единъ договоръ между Рилския манастиръ, отъ една страна, и дружество „Българска горска индустрия“, отъ друга, сж обръщали вниманието на българската общественост много отдавна и съ този въпросъ — експлоатацията на Рило-манастирскитѣ гори — не веднѣжъ въ последно време, пъкъ даже и въ много отдавнашно време, се е занимавало общественото мнение.

Въ всѣки случай, проектътъ за договоръ, който е внесенъ за одобрение днесъ, сключенъ между Рилския манастиръ, отъ една страна, и дружество „Българска горска индустрия“, отъ друга страна, идва да продължи онѣзи споразумения, които досега е имало между дветѣ страни, изразени въ нѣколко договори, промѣнявани последователно, и най-последниятъ отъ тѣзи договори е именно този отъ 17 ноемврий 1923 г. Този договоръ, отъ 17 ноемврий 1923 г., се измѣнява съ проекта, който е сложенъ на обсъждане, проектъ, който ще трѣбва да намѣри одобрението на Народното събрание, за да влѣзе въ сила.

Г. г. народни представители! За да се сезира Народното събрание съ този проектъ, задължението произхожда, както е казано въ самитѣ мотиви, отъ чл. 83 отъ закона за горитѣ. Чл. 83 отъ закона за горитѣ е известенъ на всички г. г. народни представители. На всѣки случай, азъ искамъ да обърна вниманието ви върху неговия текстъ, за да си обяснимъ, какви обществени интереси засѣга разрешението на въпроса, както и каква отговорност поема Народното събрание при разрешението на въпроса въ единъ или другъ смисълъ.

Чл. 83 има предъ видъ държавнитѣ и общественитѣ гори, каквито сж Рило-манастирскитѣ. Законодательтъ съ чл. 83 отъ закона за горитѣ е искалъ да постави експлоатацията на общественитѣ гори на една правилна основа. Като голѣми стопански обекти, експлоатацията имъ става въ голѣмъ мащабъ и, следователно, ще трѣбва да бждатъ съблюдавани не само интереситѣ на концесионеритѣ, но ще трѣбва да бждатъ съблюдавани, по общо правило, и публичнитѣ интереси, респективно интереситѣ на държавата, доколкото тѣзи интереси се изразяватъ въ запазването на горитѣ и правилното имъ стопанисване.

Чл. 83 отъ закона за горитѣ гласи: „Експлоатацията на такива гори се отдава на концесия съ решение отъ Народното събрание по поемни условия, одобрени отъ Министерския съветъ, за срокъ не повече отъ 40 години. Състезанието при това е задължително“.

Последната алинея на този членъ гласи: „Отдаватъ се на концесия гори, за които има предварително изработени и утвърдени стопански планове. Онѣзи гори, обаче, за които нѣма дефинитивенъ стопански планъ, се отдаватъ на концесия по провизорния планъ, приложенъ къмъ поемнитѣ условия. Въ такъвъ случай Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти се задължава да приготви дефинитивния стопански планъ на гората въ 3-годишенъ срокъ“.

Очевидно е, че Народното събрание има да изпълни една твърде важна функция на контрола при всѣки единъ подобенъ случай, било че се сезира Народното събрание съ единъ съвсемъ новъ договоръ, или пъкъ че се касае до едно новирание на договоръ, какъвто е настоящиятъ случай.

Въ всички тѣзи случаи мѣрдаването, същественото, на което ние ще трѣбва да обърнемъ внимание, то е: доколко

тази експлоатация по концесионен начин се намира въ съгласие съ интереситъ на държавата, доколко тази експлоатация отговаря на закона за горитъ, доколко има целесъобразност, разумъ от гледище на лесовъдската наука, за да се осигури едно правилно, равномерно използване на това горско богатство, безъ да бжде това използване въ вреда на самата гора.

Това положение въ нашия законъ за горитъ не е ново. То е съществувало като принципъ въ всички закони за горитъ, които сме имали въ продължение на 15—20 години, макаръ да е претърпявало известни промѣни. Постановленията на закона за горитъ менажиратъ именно публично-правнитъ интереси, интереситъ на държавата. За голѣмо съжаление, нашата горска политика се е движила винаги въ едни линии не напълно съгласни съ основнитъ положения въ нашия законъ за горитъ; тя не е била напълно съгласувана съ общия интересъ, който е мѣродавенъ, който е легналъ въ основата на закона за горитъ. Едно очебийно доказателство за това твърдение ние бихме могли да видимъ въ системата и въ практиката, която въ последно време тъй много смущава общественото мнение при експлоатацията на рилскитъ гори.

Г. г. народни представители! Договорътъ отъ 17 ноемврий 1923 г. замѣни единъ по-старъ договоръ, като внесе известни корекции въ стария договоръ. Тѣзи корекции бѣха обсъждани навремето отъ компетентнитъ лесовъдски срѣди, които искаха да установятъ, дали новитъ промѣни въ договора между Рилския манастиръ и дружество „Българска горска индустрия“ сѫ умѣстни и запазватъ гората; дали изобозъ стопански сѫ издържани и фискално задоволяватъ интереситъ на Рилския манастиръ. Трѣбва да се припомнимъ, г. г. народни представители, че критиката, която се правѣше тогава на договора, действащъ до 17 ноемврий 1923 г., бѣше една много основателна критика, правена не само отъ компетентнитъ хора, въ случая лесовъдитъ, но и отъ нѣкои общественици, които сѫ и въ вашитъ срѣди, които общественици по това време, въ 1923 г., бѣха опозиционери на тогавашната власт. Обществено мнение тогава каза, че промѣнитъ, които сѫ вмъкнати въ новия договоръ отъ 17 ноемврий 1923 г., сѫ промѣни, които не отговарятъ на стопанския интересъ на Рилския манастиръ, макаръ че имаме една контрактируваща страна — манастирската управа — която ги е смѣтала за изгодни. Отъ лесовъдско гледище, критиката, която бѣше направена на този тогавашенъ новъ договоръ — думата е за договора отъ 17 ноемврий 1923 г. — бѣше твърде основателна по сѫщество критика, и сега, когато имаме единъ новъ проектъ за измѣнение на този договоръ, споредъ мене, има си мѣстото да се върнемъ върху тая критика и да видимъ въ кои пунктове компетентнитъ лесовъди, познаващитъ на горското дѣло, сѫ критикували договора отъ 17 ноемврий 1923 г.

Г. г. народни представители! Въ тая критика — безъ да правя това, което направи г. Кознички въ своята снощна речъ, сир. безъ да цитирамъ въ подробности, тъй като подробности не ни интересуватъ въ дадения случай — въ тая критика сѫществено мѣсто заема, голѣма роль играе въпросътъ за сроковетъ, въ които ще бжде извършена експлоатацията на горитъ. Лесовъдитъ, компетентнитъ горски деятели, сѫ намирали винаги тѣзи срокове за кратки, вземайки въ съображение интереса на гората. Господата сѫ намирали, че дървесната маса, която трѣбва да бжде орѣзана, сѫ огледъ на общия дървесенъ запасъ на гората, е много голѣма и че естествениятъ прирѣстъ на гората не може да компенсира голѣмото количество дървесна маса, която ще трѣбва ежегодно да бжде събаряна отъ концесионера. Това е едно принципално, важно съображение, което се изтъкваше навремето срещу договора отъ 17 ноемврий 1923 г.

Е добре, г. г. народни представители, ако тѣ правѣха това възражение, тѣ изтъкваша и други покрай него, а именно нуждата отъ единъ стопански планъ, нуждата отъ една правилна експлоатация, съгласувана съ принципитъ на горското дѣло. И оттогава досега тази експлоатация, вършена отъ „Горска индустрия“, е била подъ наблюдението на Министерството на земледѣлието, отдѣление за горитъ; тя е била подъ наблюдението на самия Рилски манастиръ; тя е била подъ наблюдението на всички, които сѫ се интересували отъ горското дѣло. И понеже министерството е именно, което носи отговорността за надзора и контрола на горитъ, много пѣти е ставало необходимо нужно да бждатъ назначавани комисии, които да преглеждатъ начина на експлоатацията, упражняванъ отъ концесионера. И трѣбва да се подчертае тукъ именно това, че, колкото комисии сѫ били назначени, било отъ самия манастиръ, било отъ Министерството на земледѣлието, отдѣление за горитъ, за да провѣрятъ какъ се извършва експлоатацията на рилскитъ гори, г. г. народни представители, толкова констатации

имате отъ тѣзи комисии въ смисълъ, че експлоатацията е неправилна и че тя не следва она провизоренъ стопански планъ, който е билъ приложенъ къмъ поемнитъ условия на договора. Не само това, г. г. народни представители. Обръщано е внимание върху грозящата опасностъ за самата гора, върху стопанската и финансовата неизгодностъ на този договоръ. На много мѣста сѫ се появявали критики, много компетентни корпорации сѫ се занимавали съ промѣнитъ и сѫ искали да наложатъ, щото Министерството на земледѣлието, отдѣление за горитъ, да се занимае съ този въпросъ, да се заинтересува отъ нарушенията на договора и евентуално, ако има сѫществени нарушения, да се предизвика дори унищожението му, тъй като законни причини за това, споредъ мнението на компетентнитъ, е имало.

Г. г. народни представители! За голѣмо съжаление, въпрѣки тѣзи компетентни мнения на комисии отъ Министерството на земледѣлието и на манастирската управа и въпрѣки така формално съществуващия надзоръ отъ Министерството на земледѣлието, отдѣление за горитъ, и досега нарушенията на договора сѫ били една система.

Въ какво, обаче, най-сѫществено сѫ се изразили нарушенията на този договоръ? Тѣ сѫ се изразили въ две посоки. Първо, въ това, че концесионерътъ „Горска индустрия“, вмѣсто да изрѣже онова количество, което е закон-трактирано по договора, е изрѣзвалъ винаги по-голѣмо количество. По този начинъ още отъ 1924 г., започва даването въ аванс на етати, които въ сѫщностъ е трѣбвало да бждатъ изсѣчени едва следъ изтичането на години. Така, презъ 1924 г. тѣ изрѣзватъ етата на 1925 г., презъ 1925 г. изрѣзватъ етата на 1926 г., презъ 1926 г. изрѣзватъ етата на 1927 г. и по този начинъ тѣ изрѣзватъ дървесна маса за 2—3 години напредъ, отколкото сѫ имали право по договора да изрѣжатъ.

Д. Зографски (з. в): 80 хиляди кубика.

С. Яневъ (с. д): Изрѣзватъ около 80 хиляди кубика въ повече.

Г. г. народни представители! Около този фактъ — самъ по себе си маловаженъ за она, който не познава горското дѣло — се завеждатъ обширни разисквания, предизвикватъ се анкети, той се потвърждава, и намѣсата на Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти докарва до едни мѣрки, насочени срещу „Горска индустрия“, а именно концесионерътъ бива задълженъ да намали количеството на общата годишна рѣзана отъ 40 хиляди кубика на 30 хиляди кубика. Това е било една репресивна мѣрка срещу концесионера, за да не продължава по-нататъкъ прогресивно засилващото се увеличение на рѣзането на дървения материалъ. Защо? Защото, безспорно, се е ималъ предъ видъ интересътъ на гората; имани сѫ били предъ видъ лесовъдски съображения, които въ дадения случай напълно се покриватъ съ публично-правнитъ интереси на държавата, упражняваща върховенъ надзоръ върху експлоатацията на горитъ.

Г. г. народни представители! Въ изложението по този въпросъ на лесовъдитъ се казва, че действително този начинъ на рѣзане въ авансъ голѣми етати, които не отговарятъ на предвиденото въ договора, създава, безспорно, голѣма опасностъ за рило-манастирскитъ гори. И това съображение е било основано върху критиката, която се упражняваше на този договоръ до 1923 г., — договоръ, който днесъ се измѣнява. Е добре, г. г. народни представители, днесъ идва единъ новъ договоръ, проектъ за договоръ, който ще трѣбва да бжде одобренъ отъ Народното събрание. Въ този проектъ най-сѫщественото положение, новото положение, е именно съкращаването срока на концесията и увеличаването количеството на здравата дървесна маса, която трѣбва да бжде рѣзана ежегодно, отъ 32 хиляди, близо 40 хиляди кубически метра, на 100 хиляди кубически метра. За насъ, народнитъ представители, се поставя именно следниятъ въпросъ: ако най-сѫществена, най-основателната критика на стария договоръ бѣше, отъ лесовъдско гледище, тази, че „Горска индустрия“ рѣже по-голѣмо количество, отколкото позволяватъ договоритъ и интереситъ на самата гора — и около този въпросъ се развива всичкитъ дебати и смущенията и възмущенията, ако щете, на общественото мнение бѣше около този пунктъ — то на какво основание, кѣде е публично-правниятъ интересъ, интересътъ на държавата, щото тази система на нарушения, следвана въ продължение на 7 години, отъ 1923 г. досега; тази система на постепенно увеличаване общото количество, което ежегодно се рѣже, да бжде узаконена, оформена въ единъ новъ договоръ, който ни е представенъ отъ бившия министъръ на земледѣлието г. Димитъръ Христовъ? Явно е, че тукъ ние сме въ една конфузия, че тукъ въ сѫщностъ се иска отъ насъ вотъ за

утвърждаване на един договор, който далеч не е съгласуван с интересите на държавата, който далеч не е съгласуван с ония лесовъдски съображения, които съществуват за нашата горска държавна политика, и съ закона за горите. Всичко се оставя настрана, за да се реализира един договор, който е противен на елементарните, основните положения на нашия горски закон; който е в противоречие с всички съображения на лесовъдската наука, която в този случай напълно се потвърждава или се покрива с интереса на държавата.

Очевидно е, г. г. народни представители, ние сме пред един доста важен и комплициран въпрос, който не може да бъде отминат с едно слабо внимание. Може би, за мнозина този въпрос да е маловажен, но ние, които три години под ред слушахме да се казва от министерската маса, респективно от бившия министър Христов, че за него са скъпи горите, че той има присърдие доброто развитие и стопанското бъдеще на българските гори, не можем да си обясним, как може това чувство на респект към българската гора, тези постоянни тиради, които слушахме в комисията и тогава, когато се дебатират въпросът в пленума на Събраниято — не можем да си обясним, казвам, как може тази любов, изразявана словесно, платонически в нашите разисквания по горските въпроси, да се изрази така в един договор, чиито последици ще бъдат отрицание на тая политика, която на думи се провежда от министерската маса. Това ние не можем да си обясним и ние имаме дълг да спрем вниманието си върху въпроса и да не позволим да вземе надмощие фразата, обещанието и уверението, че скъпим горското дъло, а на дъло, когато дойде работата да се оформят едни правоотношения за експлоатация на тези гори, да допуснем постановления, които са в пълно противоречие с горската наука, с стопанския интерес и с публично-правния интерес на държавата.

Азъ намирам, че ние сме пред един проект, който действително влошава договора от 17 ноември 1923 г., с сроковете, които се предвиждат в него, и с онай дървесна маса, която по този договор се предвиждаше да бъде изрѣзана. В сравнение с него настоящият договор е една крачка назад. Той ще докара едно значително влошаване на въпросното горско стопанство. По този въпрос компетентните хора си казаха думата. Тъ възражиха и по стария договор. Тъ излъзоха съ едно изложение въ „Горски преглед“ от 1927 г., което снощи г. Кознички прочитира, като възражение срещу договора от 1923 г., срещу неговите срокове, изтъквайки опасността за рилското горско стопанство. Г. г. народни представители! Махнете датата на това изложение отгоре и то днес има пълно приложение към въпроса, който сега ни занимава. И, наистина, въ това изложение вие ще намерите всички аргументи против опита да се насили експлоатацията, против опита да се премине към една концентрирана същ в едни размери, които не отговарят на прирѣста на горите.

Д. Зографски (з. в): То е обвинителен акт срещу концесията.

С. Яневъ (с. д): Г. г. народни представители! При това положение препоръчаният за одобрение договор действително става необясним и азъ лично не мога да разбера, какви са обществените съображения, какви са финансово-стопанските мотиви за да се иска от нас да отречем закона за горите, да отречем традиционната политика, която трѣбва да бъде следвана въ защита на горското стопанство и да приемем едни условия, които са тежки, които са неизгодни и които са в разрѣз съ това, което налага интересът на държавата и на гората. Но ние сме длъжни да си уясним тия неща. Може би, нашите обяснения нѣма да допринесат, за да се измѣни волята на Народното събрание — и това допускам — но ние сме длъжни да изнесем тия въпроси предъ обществеността, за да се разбере, че не мнението на онези, който не е добър стопанин, не мнението на притежателя на гората, въ случая Рилския манастир, е мѣрдавно, за да търсим ние, доколко тоя договор е основателен и съгласуван с интереса, който предвижда законът. Напротивъ, забелязва се друго, г. г. народни представители: забелязва се едно приближаване на гледищата на стопанина на горите — Рилския манастир — към интересите на концесионера. Ако вие проследите въпроса, ще видите, че тая еволюция е изразена въ много административни актове на самия манастир. Тъй, напр., концесионерътъ прави всички усилия да съкрати срока. Отъ 1924 г. не само на дума, както ви казахъ, и както е знайно отъ всички, но на дѣло той е форсиралъ същата, изрѣзалъ е повече, отколкото трѣбва, като едновременно е продължилъ своите си-

стемни усилия да влияе върху общественото мнение и върху самото Министерство на земледѣлието, отдѣление за горите, за да се съгласи, то да оформи съкращаването на срока и да увеличи дървесната маса, която трѣбва да бъде орѣзана. За тая целъ Рилският манастир, по решение на своя съветъ, назначава една комисия, която да се произнесе дали ще бъде поставена въ опасност гората, ако се съкрати срокътъ. Тая комисия, съответно назначена отъ манастирския съборъ, дава единъ отговоръ въ смисълъ, че има, безъ съмнение, опасност, ако се извърши това съкращение на срока. Значи, рило-манастирската управа удря о камък въ тия нейни усилия. Очевидно, тя иска да се гарантира съ мнението на една компетентна комисия и да смене отъ себе си отговорността, защото нея я блази единъ париченъ, единъ финансовъ интересъ. За нея това е финансовъ сдѣлка, но не една разумна стопанска сдѣлка, по разбиранията, които ние имаме за държавното и общественото богатство, за обществените гори. И следъ като получава отрицателенъ отговоръ отъ тая комисия, управата на Рилския манастир се обръща къмъ горския съветъ при Министерството на земледѣлието — отдѣлението за горите. Горскиятъ съветъ се занимава съ въпроса и дава единодушенъ отговоръ, че съкращението на срока и увеличението на масата, която трѣбва да бъде рѣзана ежегодно, ще бъде в разрѣз съ интереса на гората, следователно, горскиятъ съветъ отхвърля това искане. Какво излиза? Концесионерътъ има интересъ за съкращение на срока. Съображенията му са известни, защото той е инвестиралъ грамаденъ капитал, технически той се е обзавелъ, има едно модерно предприятие, каквото представляватъ фабриките въ с. Бараково, въобщо едно предприятие, което има голѣмъ капацитетъ на работа, предприятие, което не може да бъде поставено въ пълно движение, докато не се увеличи масата на суровия материалъ. Следователно, естественото стремление, обяснимото стремление на концесионера е да съкрати срока и да увеличи дървесната маса, за да може да пусне въ пълна пара своите машини и да може по този начинъ да реализира голѣмите печалби, които са очевидни, особено съ огледъ на днешните цени на дървения материалъ. На тая вѣдща се хваща същевременно и Рилският манастир. И въ него има една съблазън, да би могълъ нѣкак си да привлече нѣколко милиона повече, отколкото позволява стариятъ договоръ. Ето ви, г-да, единиятъ интересъ на Рилския манастир се съгласува съ другия интересъ на концесионера.

И. Януловъ (с. д): И обществениятъ интересъ се жертвува.

С. Яневъ (с. д): Разбира се, обществениятъ интересъ се жертвува.

И. Януловъ (с. д): Това е опасното.

С. Яневъ (с. д): Но какво остава по-нататък? Остава срещу тоя общъ интересъ на двѣтѣ заинтересовани страни, да се противопостави другъ интересъ — публично-правниятъ интересъ, изразяванъ въ контролата на Народното събрание, интересътъ на държавата. Азъ питамъ: при доказаното положение, че наистина отъ горско, отъ лесовъдско гледище последици отъ съкращението на срока и увеличаването на експлоатационната маса ще бъдатъ гибелни за манастирското стопанство, въ името на кой публично-правенъ интересъ ще можемъ да оправдаемъ одобрението на този фаталенъ договоръ? Въ дадения случай какъ да постигнемъ: да удовлетворимъ ли интереса на едно горско предприятие, каквото е „Горската индустрия“, да удовлетворимъ ли и интереса на Рилския манастир, който въжделъ да вземе въ своите каси една по-голѣма сума за своите нужди, или пъкъ да се противопоставимъ на тоя интересъ, да упражнимъ нашето право на контрола, да усвоимъ мотивитъ, които ни дава компетентната горска властъ, всички компетентни хора, да окажемъ едно съпротивление и да не позволимъ, щото условията на тая експлоатация, и безъ това тежки, и безъ това често нарушавани, да бъдатъ измѣнявани, и то въ много по-тежка и лоша смисълъ? Азъ сѣтамъ, г. г. народни представители, че народниятъ представител не може да избира; той не може да се колебае нито за минута, че въ тоя случай може да се пожертвува интересътъ на държавата, може да се пожертвува интересътъ на горското стопанство, за да се направи една услуга на тия дѣве страни, контрактирали помежду си — една услуга, която е лична, която е частна и срещу която негодува и се противопоставя обществениятъ интересъ, който ние ще трѣбва да поставяме по-високо отъ частния.

Г. г. народни представители! Тъй поставен въпросът, ние не можем да одобрим това предложение. Но аз искам да спра само за няколко минути вашето внимание върху друг един въпрос — върху условията на този договор, тъй както тѣ сѣ изложени въ законодателното предложение. Тамъ има едно условие, което се счита като благоприятно. То е, че манастирът поема задължение да плати 3 милиона лева за посаждане, за възстановление на гората. Същевременно „Горска индустрия“ прави една отстъпка отъ 25 хиляди кубически метра, които да бъдат отрязани въ по малко, отколкото предвижда първоначалниятъ договоръ, сир., тѣ правятъ една отстъпка въ полза на гората. Отъ тѣхъ 15 хиляди кубически метра се следва да бъдатъ безвъзмездни, а 10 хиляди куб. метра — съ задължение отъ Рилския манастиръ да ги заплати, струва ми се, въ две-годишенъ срокъ.

Г. г. народни представители! Считатъ, че съ тая отстъпка ще си измиятъ ржцетъ светитъ отци въ Рилския манастиръ и смѣтатъ, че правятъ една голѣма услуга на Рилската гора. Въ противовѣсъ на тоя възгледъ, азъ смѣтамъ, че услугата е незначителна, че тя е нищожна въ сравнение съ пораженията, които гората ще претърпи отъ форсираната, съсърботочена сѣчъ ежегодно, вмѣсто 30 хиляди кубика, да бъдатъ рязани 100 хиляди куб. метра. Защото при 600 хиляди куб. метра дървесна маса, какво представлява една отстъпка отъ 25 хиляди кубика? Това е абсолютно нищо; това е поставено само да се влияе на общественото мнение, да се влияе и на народното представителство, за да се каже, че концесионерътъ прави известна жертва. Сумитъ, които се даватъ, отъ друга страна, за фонда „Културни мѣроприятия“, отъ 3 милиона лева, сѣ капка въ морето: тия суми нѣма да постигнатъ своето предназначение — въ това бъдете сигурни — макаръ при експлоатацията на горитъ единъ голѣмъ въпросъ въ сѣщностъ е възстановлението на горитъ.

Г. г. народни представители! Много пжти се е говорило върху тази работа. Много пжти ние сме разисквали върху необходимостта да се възстановяватъ горитъ, както тия, които сѣ изсѣчени отъ концесионеритъ и частни стопани, така сѣщо и за залесяване на мѣстата, които не сѣ залесени. За голѣмо съжаление, нѣма по-окаянъ браншъ, въ който думитъ да иматъ такова грамадно надмощие надъ дѣлата; инициативи много, приказки много, за залесяване, въ сѣщностъ резултати никакви. Това, което се нарича дѣло на залесяването въ Рилскитъ гори, това е една праздна приказка. Трѣбва да отиде човѣкъ на самото мѣсто, за да разбере, че действително ние се движимъ въ Народното събрание въ единъ омагьосанъ кръгъ отъ слова, задъ които нѣма никакви дѣла. И вчера, когато г. Кознички завърши своята речъ и излизайки вънъ въ кулоаритъ, единъ господинъ отъ Светия синодъ иронично се обърна къмъ г. Кознички.

В. Кознички (нац. л.): Той бѣше юрисконсултътъ г. Тенишевъ.

С. Яневъ (с. д.): Юрисконсултътъ, авторътъ на договора казва: „Ама, господа, тамъ има и залесяване“. Азъ му отвърнахъ: господине, не Ви познавамъ кой сте; ако сте отишли тамъ поне веднѣжъ и ако сте добросѣвъстенъ, ще признаете, че никакво успѣшно залесяване не се върши и че има систематично оголване на рилскитъ девствени гори и по този начинъ се създаватъ опасности, които застрашаватъ голѣми обществени интереси. Но на въпроса: тия три милиона лева, които ги даватъ като една примамка, за да се гласува договорътъ, въ сѣщностъ нѣма да постигнатъ своята цель. Новиятъ министъръ на земледѣлието г. Григоръ Василевъ въ частенъ разговоръ, който имахъ съ него — той ще има случай, вѣроятно, да го потвърди тукъ — заяви, че действително трѣбва да се направи нѣщо реално за залесяването на рилскитъ гори. Той смѣта, че въ тая посока, въ дѣлото на залесяването на рилскитъ гори, ще трѣбва да се форсиратъ мѣрцитъ. Азъ искамъ да вървамъ, че той ще се заеме за тази работа. Но азъ смѣтамъ, че, ако форсираното унищожение на горитъ бѣде избѣгнато, ще бѣде много по-голѣма услуга на горското дѣло, отколкото да имаме надеждитъ и очакванията, че, следъ като бъдатъ оголени голѣмитъ рилски гори, ще дойде дѣлото на залесяването да извърши своята спасителна работа. Смѣтамъ, че ще се върви не тѣй, както се е вървѣло досега; може би ще се направи нѣщо повече. Но въ този моментъ, когато сме призовани да се произнесемъ обективно върху тѣзи условия, нѣмаме абсолютно никаква подпосилка, за да извадимъ заключение такова, каквото вадятъ вносителитъ на този проектъ, на това предложение. Нѣмаме основание, не виждамъ основание да смѣтамъ, че условията сѣ благоприятни, че сѣ изгодни.

Г. г. народни представители! И другъ единъ въпросъ има въ този договоръ — въпросътъ за ценитъ на материалитъ. Вѣрно е, че Рилскиятъ манастиръ има всичко основание да иска увеличението на тази цена — по това споръ нѣма. И, ако Рилскиятъ манастиръ желае да намѣри една база, за да иска измѣненето на този договоръ, неговото унищожение, ако щете, той е ималъ тази възможностъ. Практиката концесионна на дружество „Горска индустрия“ е давала не веднажъ случаи и поводи, за да може Рилската обителъ да иска ревизия на ценитъ, неотговарящи вече на пазарнитъ условия. Въ многото нарушения на този договоръ трѣбваше да се търси една възможностъ, за да се дойде до увеличление на ценитъ.

Г. г. народни представители! Въ сѣщностъ какво се предлага тукъ? Предлага се отъ 93 л. за единъ кубически метъръ по стария договоръ, цената да се увеличи, по новия договоръ, на 170 л.

В. Кознички (нац. л.): Това е нищо.

С. Яневъ (с. д.): Тѣзи, които познаватъ горското дѣло, тѣзи, които работятъ като концесионери, като предприемачи, като собственици, които работятъ въ горскитъ кооперации — напр., г. Хрелопановъ — нека ни кажатъ, по каква цена получаватъ кооперациитъ и частнитъ стопани суровата дървесна маса отъ държавата. Получаватъ я не по 170 л., а по 300 л. кубика. Значи, дори отъ гледище фискално не може да смѣтнемъ, че тѣзи условия сѣ изгодни. Като се има предъ видъ, че изработениятъ дървенъ материалъ е стигналъ надъ 2.500 л. кубически метъръ, като не се игнориратъ и голѣмитъ разходи, които ще се правятъ, безспорно е, че при 170 л. кубически метъръ суровата дървесна маса, „Горска индустрия“ ще реализира една много голѣма печалба.

Следователно и отъ фискално гледище, управата на Рилския манастиръ, юрисконсултитъ, които сѣ мислили и мѣдрили този договоръ, не сѣ направили никакво значително припечелване за манастира. Тѣ сѣ предвидили да се реализира 10 милиона лева, печалба по-голѣма за Рилския манастиръ, но въ сѣщностъ тѣ сѣ пожертвували единъ много по-голѣмъ интересъ, какъвто представлява Рило-манастирското горско стопанство.

Съображението, което ни се изтъкна, че, като се съкрати срокътъ, ще може въ сѣщностъ да се изпѣди по-скоро концесионерътъ отъ границитъ на Рилскитъ гори, споредъ мене, е едно съображение неубедително. То е едно съображение, което е отречено отъ всички лесовѣдци; то е имано предъ видъ, когато се е правила опозиция на договора отъ 17 ноември 1923 г. Днесъ, когато тоя договоръ увеличава още повече дървесната маса, която трѣбва да бѣде изрязана — отъ 32 на 100 хиляди кубически метра и се съкращава срокътъ на концесията съ 4 години — това съображение — да се оставятъ по-скоро въ покой рилскитъ гори, е една софистика, която може само да възмущава и да ни кара къмъ напълно отрицателната позиция спрямо договора, който обсъждаме.

Г. г. народни представители! Казва ни се, че оголването за една година на едно грамадно пространство, отъ което трѣбва да бъдатъ извадени 100 хиляди кубически метра дървенъ материалъ, не създавало опасностъ отъ пороища, защото самиятъ масивъ на рилскитъ гори билъ богатъ съ растителностъ и, следователно, пороищата нѣма да се създадатъ. Слабо възражение, противъ което сѣ всички, които познаватъ гората. Ако това съображение бѣше отъ значение и правдиво, още въ първоначалния договоръ нѣмаше да се съблюдава това, което законътъ за горитъ изисква — стопански планъ, въ който най-сѣщностеното е въ каквъ размѣръ трѣбва да бѣде рязана една година. Напротивъ, количеството и срокътъ на експлоатацията сѣ най-важнитъ условия. И обстоятелството, че ще бъдатъ изрязани въ късо време грамадни количества дървенъ материалъ и ще бъдатъ разголени грамадни пространства гори, създава безспорната опасностъ за възстановяването на самитъ гори, което по естественъ начинъ не може да стане, защото се оголяватъ огромни пространства. Значи, тогава възстановяването ще бѣде въ зависимостъ само отъ изкуственитъ посаждения, които не вървятъ и което е една несикурна работа. И, на второ мѣсто, ще дойдатъ последицитъ за населението, което живѣе въ оня край, въ политъ на Рила-планина. И единиятъ, и другиятъ интересъ сѣ обществени и важни интереси, и ние не можемъ да ги жертвуваме.

Азъ тукъ отварямъ една скоба, за да ви поясня въ какво положение се намиратъ нашитъ села, а именно Рила, Стобъ, Кочариново, Пороминово и Бараково, където се намира самата фабрика. Стопански жизнени интереси на тия селища сѣ застрашени благодарение на това, че рилскитъ гори се изрязватъ безогледно, безпощадно.

Д. Зографски (з. в): Унищожават се.

С. Яневъ (с. д): Рилската рѣка е пълноводна рѣка. Досега забелязано е отъ компетентни хора, че нейната пълноводност се намалява и, следователно, за напоятелната мрежа, която съществува въ рилската котловина, отъ която зависи съществуването на тютюневата култура, се създава безспорно една опасност. За тази важна култура много пъти е говорено тукъ. Думата ми е за дупнишките тютюни, които създават реноме на българските тютюни въ Европа. Ами че вие ги застрашавате по този начинъ! Но не е само това, г. г. народни представители. Има и друга една опасност, опасността отъ порошца, които могат да станатъ по-големи и които не могат да не влияятъ на общия стопански теренъ тамъ. Следователно, този интерес, частно за мене, като депутатъ отъ Дупнишка околия, е отъ доста голямо значение. Азъ ви говоря това отъ непосредствени наблюдения и тѣ сѫ които, освенъ изложенитѣ по-рано отъ мене, ме каратъ да се обявя противъ този договоръ.

Съ други думи, многостранни обществени и държавни интереси: интересътъ на горската наука, интересътъ на самата гора и тѣзи на населението отъ Рилския край говорятъ противъ този договоръ. Въ дадения случай, ако ние речемъ да одобримъ този договоръ тѣй, както ни е предложенъ, съ тия много илюзорни придобивки, които ще има Рилскиятъ манастиръ, ние безспорно бихме извършили крупна грѣшка и бихме абдикирали отъ нашия дългъ, като народни представители, които трѣбва да контролиратъ начина, по който концесионеритѣ експлоатиратъ българските гори.

Г. г. народни представители! По тия съображения азъ смѣтамъ, че предложението за одобрение на този договоръ би трѣбвало да бѣде повърнато въ комисията за ново проучване. То трѣбва да бѣде отложено, да не бѣде гласувано по съображенията, които се опитахъ да изложа предъ васъ. Ако стариятъ договоръ трѣбва да бѣде продълженъ; ако въобще нѣма законни причини за неговото пълно унищожение, съ интервенцията на Министерството на земледѣлието трѣбва да дойде единъ договоръ съ много по-благоприятни клаузи, отговарящи на интереситѣ на държавата и на закона за горитѣ. Азъ смѣтамъ, че при създаването на подобенъ договоръ не може да бѣде игнорирано Министерството на земледѣлието. Моитѣ сведения сѫ, че при написването на разисквания договоръ представителъ на Министерството на земледѣлието не е имало, и, следователно, въ изработването на неговитѣ клаузи сѫ били мѣрдави само интереситѣ на едната и на другата страна, а не и тия на държавата.

Г. г. народни представители! При тѣзи договори не трѣбва да се игнорира третата страна — това е държавата. Държавата си запазва правото, по закона за горитѣ — при такива актове отъ публиченъ характеръ — да упражни своето право на контролъ и да запази интереситѣ на горското стопанство у насъ. Съ това не искамъ да отрека значението на българската горска индустрия и това, което тя създава въ този край, както и интереситѣ на Рилския манастиръ. Мисълта ми е, че трѣбва да се съгласуватъ тия интереси съ интереситѣ на държавата. А, щомъ при този договоръ е била мѣрдавна само печалбата и двустранната фискална изгода, тази на манастира и на концесионера, това не е достатъчно. Министерството на земледѣлието трѣбваше да застъпи публичния интересъ. Само тогава би се дошло до правилно разрешение на този важенъ въпросъ, какъвто представлява експлоатацията на рило-манастирските гори. Това не е сторено и е една грѣшка.

Прочее, по тѣзи причини ние сме противъ договора. (Ръкоплѣскания отъ социалдемократитѣ и земледѣлцитѣ)

В. Кознички (нац. л): Браво! Поздравлявамъ Ви, г. Яневъ.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станко Панайотовъ.

С. Панайотовъ (з. в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ насъ се иска да одобримъ едно министерско постановление, съ което се разрешава на игумена на Рилската св. областъ да сключи новъ договоръ съ анонимното акционерно дружество „Българска горска индустрия“ въ София, съ който се изменятъ нѣкои отъ постановленията на договора отъ 17 ноемврий 1923 г., сключенъ между сѣшитѣ контрагенти.

Предметъ на този договоръ е една ценна обществена гора, собственостъ на Рилската св. областъ, дадена на експлоатация чрезъ концесия на анонимното акционерно дружество „Българска горска индустрия“.

Навремето си тази концесия занимаваше умоветѣ само на лесовѣдитѣ, които виждаха пакостнитѣ нейни последици. По-после тя започна да занимава умоветѣ на по-широкъ кръгъ хора, въ който влизаха и видни общественици.

Днесъ експлоатацията на рило-манастирските гори е важенъ общественъ въпросъ, защото се касае да се запази или не единъ цененъ общественъ имотъ, на който манастирътъ дължи своята красота, своята слава и своето богатство.

Касае се да съществува или не една гора, въ чиито гѣстини сѫ изворитѣ на прочутата Рилска рѣка, която е давала и дава плодородие на цѣлата Рилска долина, населена съ повече отъ 10-хилядно население.

Касае се да съществува или не една девствена гора, историята на която е тѣсно свързана съ историята на нашата най-света обителъ, „Св. Иванъ Рилски“.

Поради тази важностъ на въпроса, и ние, г. г. народни представители, преди да дадемъ гласа си за одобрение или не на представеното предложение, трѣбва да преценимъ всички предпоставки „за“ и „противъ“ и при пълно освѣтление да дадемъ своя воля, безъ да обръщаме внимание, дали той ще увреди или ползува частнитѣ интереси на нѣкого.

Г. г. народни представители! Групата отъ която изхождамъ, е решително противъ това предложение, а лично азъ отивамъ по-далечъ и ще искамъ пълното унищожение на договора отъ 1923 г. Преди, обаче, да направя това, ще хвърля бѣгълъ погледъ върху историята на тази концесия. Ще сторя това, за да аргументирамъ предложението си. Такъвъ единъ прегледъ е необходимъ още и за това, да се разбере, кой иска измѣнението на договора и кого ще ползува то.

Историята на концесията е следната: Въ 1899 г. Св. Синодъ, въпрѣки волята на рило-манастирската управа, реши да даде на концесия експлоатацията на рилските гори. Поемнитѣ условия за тази експлоатация се изработиха отъ тогавашния пловдивски районенъ горски инспекторъ г. Коста Байкушевъ. Преди, обаче, да бждатъ представени на одобрение отъ Министерството на земледѣлието, Св. Синодъ поиска да бждатъ тѣ подписани отъ още единъ лесовѣдъ. За такъвъ бѣхъ избранъ азъ. Презъ 1901 г. съ разрешението на министерството, Св. Синодъ ме повика въ София, предаде ми поемнитѣ условия и поиска въ срокъ отъ 2—3 дена да ги прочуа и подпиша. Азъ ги прочетохъ и като видѣхъ, че тѣ не почиватъ на никакъвъ стопански планъ, а цѣлятъ въ единъ периодъ отъ 20 години да се изсѣче и изнесе отъ гората почти цѣлиятъ ѝ дървенъ запасъ, отказахъ да ги подпиша. Този свой отказъ азъ изложихъ писмено до Св. Синодъ и препишъ отъ изложението пратихъ въ Министерството на земледѣлието, отдѣление за горитѣ.

Спомнямъ си добре, че както игуменътъ, тѣй и калугеритѣ на Рилския манастиръ силно се противопоставяха на тази концесия; но Св. Синодъ, горско отдѣление при министерството и съставителътъ на тѣзи поемни условия отдаваха тая съпротива на това, че всички калугери имали частни бичийи въ гората и за смѣтка на нея трупали богатства, безъ манастирътъ да има полза отъ това. И тогава, както и сега, Св. Синодъ мотивирате искането си съ туй, че ще се взематъ нѣколко милиона лева отъ концесионера, които пари ще дадатъ лихви и ще осигурятъ единъ добъръ доходъ на манастира.

Търгътъ се обяви презъ 1902 г. и се възложи на Бр. Балабанови при следнитѣ условия:

1) Бр. Балабанови поематъ изсичането на всички иглолистни дървета въ гората, по-дебели отъ 30 см. въ диаметръ, безъ кората, мѣрени на гръдна височина, на едно пространство отъ 6.000 хектара или 60.000 декара. Изсичането ще стане въ единъ периодъ отъ 20 години, като всѣка година се изсича по 1/20 частъ отъ площта на гората; ще се оставятъ само по 12 дървета за семе.

2) Завсѣки изсѣченъ кубически метъръ Бр. Балабанови ще плащатъ на манастира по 2 л. и 30 ст. златни. Експлоатацията започна и скоро даде гибелни за гората резултати. Качеститѣ върхове, презъ които мина брадвата на концесионера, се оголиха, безъ да бждатъ наново залесени. Оставенитѣ тукъ-тамъ дървета за семе пострадаха отъ разни каламитети, безъ да осеменятъ сѣчта. Отъ друга страна, концесионерътъ е водилъ сѣчта, въпрѣки поемнитѣ условия, по начинъ извършено пакостенъ за гората. Появиха се спорове и разпри, предизвикаха се анкети, които на самото мѣсто констатираха голѣмитѣ нарушения, вършени отъ предприемача. Въ една такава анкета сѫ взели участие единъ членъ отъ Върховния касационенъ съдъ, г. Каблешковъ, видниятъ общественикъ, покойниятъ Теодоръ Теодоровъ и др.

Въ доклад си отъ 30 юний 1915 г. тази комисия казва следното: (Чете) „Отъ актовѣ и протоколѣ по обезпечителното производство № 38/1914 г. на Бобошевския мирови съдия, а особено отъ протокола съ дата 8 декември 1914 г. на назначенитѣ вещи лица, и най-после отъ личнитѣ наблюдения и провѣрки, които лично правихме на 28 юний 1915 г., намираме, че експлоатацията на рило-монастирскитѣ гори върви, въпрѣки постановленията на закона, въпрѣки поемнитѣ условия и въпрѣки изискванията на лесовъдската наука. Намираме, че условията за отнемането на концесията сѣхъ налице“.

Все по онова време по тая експлоатация започна да се пише и говори твърде много. Писаха се статии, издадоха се брошури и пр. И за отбелязване е, че всички статии, всички брошури, всички критики бѣха противъ концесията и я намираха гибелна за гората. И въ 1915 г., възъ основа на тази анкета и възъ основа на искането на Рилския манастиръ, концесията биде отнетъ и договорътъ анулиранъ.

За голѣмо съжаление, презъ 1918 г., когато техници, лесовѣди и интелигенция бѣха по бойнитѣ полета, за да пазятъ България отъ външни врагове, намѣриха се хора да влѣзатъ като посрѣдници между Св. Синодъ и концесионера, и договорътъ се възобнови. Но защото това възобновяване бѣше противозаконно, презъ 1921 г., по искането на правителството, биде анулиранъ и този договоръ. Тогава концесионеритѣ, които нарочно бѣха втикнули чужди капиталисти въ своето предприятие, прибѣгнаха къмъ съдействието и помощта на чужди държави, чийто подданици бѣха тия капиталисти. Една отъ тия държави бѣ Италия.

Спомнямъ си, че презъ 1921 или 1922 г. — не помня добре годината — секретарътъ на нашата легация въ Римъ съ телеграма донесе, че италианското правителство щѣло да забрани конвертирането за заема въ Италия, ако българското правителство не уреди въпроса съ концесията на рилскитѣ гори. Поради това и поради други причини отъ външенъ характеръ, правителството презъ 1922 г. поиска отъ Св. Синодъ да се уреди този въпросъ по задоволителенъ за дветѣ страни начинъ. Започнаха се нови преговори.

Управата на манастира и манастирскиятъ съборъ поддържаха да се сѣхъсва веднѣжъ завинаги съ концесионера. Концесионерътъ искаше пълно възобновяване на концесията при по-раншитѣ поемни условия. А правителството държеше компромисно поведение, въ смисълъ да се възобнови концесията при условията на стопанския планъ на гората, съставенъ въ 1920 г. Въпросътъ бѣше въ фазата на преговори, когато дойде 9 юний 1923 г., а на 17 ноември с. г. се сключи третиятъ по редъ договоръ, който е въ сила и днесъ.

Този договоръ има следнитѣ важни постановления:

Риломонастирската управа дава на дружеството „Българска горска индустрия“ да изсѣче 600.000 куб. м. — тъй че, дава се вече маса, а не площ — здрава, годна за строене иглолистна дървена маса съ дебелина 10 см. на тънкия край, която ще се добие въ единъ периодъ отъ 15 години или годишно по 40.000 кубически метра. Освѣтъ това манастирътъ продава на сѣщото дружество още:

1) Дървената маса отъ иглолистнитѣ насаждения и дървета, които бѣдатъ повалени, пречупени или повредени ежегодно отъ пожаръ, снѣгъ, вѣтъръ и други каламитети презъ течение на концесионния периодъ въ незасегнатитѣ още отъ главната сѣхъ мѣста изъ законтрактената гора; ако извадената по тази точка маса е по-малка отъ 40.000 куб. м. годишно, тя не се спада отъ общата закупена маса, а ако е въ повече, разликата въ повече се спада.

2) Иглолистнитѣ дървета и насаждения, които ежегодно изсѣхаватъ, бѣдатъ повредени, повалени и пречупени отъ пожаръ, вѣтъръ, снѣгъ, инсекти и други каламитети въ експлоатираниитѣ досега и презъ течение на концесионния периодъ концесионния мѣстности въ размѣръ на повече отъ 40.000 куб. м., които тоже не се спадатъ отъ закупената маса, докато стигне до 120.000 куб. м. Ако превиси за цѣлия периодъ това число, разликата ще се спадне отъ закупената маса.

3) Дърветата, които ще се сѣхатъ за откриване и разширяване на пѣтищата, или за откриване на мѣста за фабрики, за сгради, складове, съоръжения и други такива, до 500 куб. метра годишно.

4) Нужднитѣ дървета и материали за мостове на желѣзопѣтитѣ линии и други — до 2.000 куб. м. годишно.

Споредъ това, общо взето, дружеството има право да изсѣче отъ гората крѣгло 757.500 куб. метра здрава, годна за строене дървена маса, която ще се добие прибли-

жително отъ 1 милионъ кубически метра сурова маса, тъй като 30% отъ изсѣчената маса се губи въ вършина, въ тънки части на дърветата, въ пѣнове и пр.

Г. Марковъ (з. в): Колко време ще сѣхатъ този материалъ?

С. Панайотовъ (з. в): Около 15 години.

Г. Марковъ (з. в): Отъ кога до кога?

С. Панайотовъ (з. в): Отъ 1923 до 1938 г.

Г. Марковъ (з. в): До 1938 г.! Значи могатъ да оголятъ всички баири тамъ?

С. Панайотовъ (з. в): Това значи, годишно да изсѣчатъ не по 40 хиляди кубически метра, а да сѣхатъ повече отъ 66 хиляди кубически метра.

Г. Марковъ (з. в): Нѣщо залесено има ли досега?

С. Панайотовъ (з. в): Ще Ви кажа.

Г. г. народни представители! За да видите колко пакостни за горитѣ сѣ тия условия на експлоатиране, ще ви приведа нѣколко цифри, взети отъ стопанския планъ за експлоатиране на тази гора, съставенъ отъ манастирската управа презъ 1920 г., възъ основа на който планъ правителството искаше да сключи този договоръ, и стопанскиятъ планъ за експлоатиране на гората, съставенъ отъ концесионера презъ 1926 г., съгласно чл. 49 отъ новия договоръ отъ 1923 г.

Споредъ стопанския планъ отъ 1920 г., цѣлата залесена площ на Риломонастирскитѣ гори възлиза на 4.780 хектара, отъ които 3.920 хектара сѣхъ иглолистни насаждения. Общиятъ запасъ на гората отъ тия хектари възлиза на 2.350.682 куб. метра съ срѣденъ годишенъ прирѣстъ 20.121 куб. м. На базата на този прирѣстъ правителството презъ 1922 г. искаше да сключи новия договоръ съ концесионера, т. е. да възобнови концесията, при условие да не се сѣче годишно повече отъ това, което гората дава като прирѣстъ — 20 хиляди кубически метра годишно.

Споредъ горската наука, ако искаме една гора да бѣде добре запазена и да дава траенъ доходъ въ дървесна маса, трѣбва годишно да изсѣчаме това, което нейниятъ прирѣстъ дава. Защото запасътъ е капиталътъ на самата гора, а прирѣстътъ, това е лихвата, която ни дава този капиталъ, и ако искаме да не се нарушава капиталътъ, да не се изжѣда главницата, не трѣбва да вземаме отъ капитала повече отъ това, което той ни дава като лихва. Въ дадения случай отъ риломонастирскитѣ гори, споредъ този стопански планъ, трѣбва да се сѣхатъ и изваждатъ отъ гората максимумъ 20.121 куб. метра материалъ, а ние виждаме, че въ договора отъ 1923 г. е предвидено да се сѣхатъ 66.000 куб. м. годишно, и то само отъ законтракуваната частъ отъ гората, която е само 3/4 отъ цѣлата площ на тия гори. Значи, ако вземемъ прирѣста на законтракуваната частъ, това количество 66.000 куб. м. ще се увеличи много повече и, въ таквъ случай, трѣбва да се изваждатъ отъ гората 3 1/2 пѣти повече материали, отколкото дава нейниятъ прирѣстъ.

Сѣщото нѣщо се вижда и отъ плана, изготвенъ отъ самото дружество „Българска горска индустрия“ презъ 1926 г. Споредъ този стопански планъ, запасътъ само на законтракуваната частъ отъ гората презъ 1925 г. възлиза крѣгло на 1.800.000 куб. м., отъ които пѣкъ крѣгло 1.500.000 куб. м. сѣхъ иглолистна маса, при общъ срѣденъ годишенъ прирѣстъ 15 хиляди кубически метра. Но защото днешното състояние на гората, по отношение нейния запасъ, е ненормално и запасътъ е много повече отъ нормалния, то таксаторитѣ — съставители на плана, сѣхъ допуснали едно увеличение на годишния етажъ. Но това увеличение, споредъ плана, не може въ никои случай да е повече отъ 12 хиляди кубически метра годишно или прибавени къмъ общия прирѣстъ отъ 15 хиляди кубически метра, този планъ предвижда да се сѣче максимумъ 27 хиляди кубически метра годишно. И по този планъ, значи, масата, която сега се сѣче, превисава 2 1/2 пѣти годишния прирѣстъ.

Не-ще съмнение, че като се сѣче годишно повече отъ прирѣста, запасътъ ще се изчерпи и гората ще се унищожи.

Но не е само това. Договорътъ отъ 1923 г. предвижда една клауза, която освобождава концесионера отъ всичкитѣ повреди и нарушения, които при изпълнение на концесията биха станали.

За да се отнеме концесията през 1923 г., причините бяха нарушенията, които ставаха: съчеше се много безразборно, въпреки поемните условия, въпреки постановленията на закона, въпреки изискванията на горската наука. Управата на манастира, която тогава беше против тая концесия, следеше тия нарушения, констатираше ги съ актове и въз основа на тия актове тя отне през 1923 г. концесията. Във новия договор концесионерът, знаейки, че няма да се съобрази съ условията, предвид една клауза и манастирската управа я приема — не знай по какви съображения и министерството я одобрява — щото предприемачът занапред да се освободи от отговорности за нарушенията, които стават при съченето. И действително, според § 15 на този договор, работата по съченето, изнасянето и спускането на материалите из съчищата до временните складове и почистването на съчищата се извършва от органите на манастирската горска власт съ работници, давани от концесионера. Тази клауза, както ви казах, е поставена умишлено, за да може концесионерът ненаказано да упражнява старити прийоми при съченето, за да може чрез разни простени и непростени съфдства да нарушава договора, без да се счита отговорен за това нарушение. И тази си цел той е постигнал. Ето ви примъри за това. Според договора от 1923 г. концесионерът може да вади от главната съч годишно само 40 хиляди кубически метра, обаче той е съкъл много повече от това количество. Една анкета през 1927 г. е констатираше, че за времето от 1923 г. до 1927 г., т. е. за три концесионни години, концесионерът е следвало да изсъче по 40.000 куб. метра годишно, всичко 120.000 куб. метра, а той е изсъкъл 201.667 куб. метра, т. е. изсъкъл е 81.677 куб. метра въ повече.

И. Янулов (с. д): Няма ли стопанин въ тая страна, бе джанъмъ. Пфу! На какво прилича!

С. Панайотовъ (з. в): Това нарушение влече след себе си унищожение на договора, но горската власт, която го е търпела и допуснала казва: „Не можем да искаме унищожение на договора, защото предприемачът взема това, което манастирската горска власт е съкла, извадила и му е предала въ временните складове.“

И. Янулов (с. д): При това положение, можем ли да говоримъ за защита на горите? И царът ви говори да ги пазим! Обърнахме се на колония. Това е безобразие, това е скандалъ!

И. Хрелопановъ (д. сг): Афектиращ се, без да познаваш въпроса.

И. Янулов (с. д): Не се афектирамъ. И Вие сте на моето мнение.

И. Хрелопановъ (д. сг): Това, което цитира Станко Панайотовъ, не е точно.

И. Янулов (с. д): На колония се обърнахме вече! Заповѣда ви се единъ договоръ! Може ли такава нѣщо?

С. Панайотовъ (з. в): Другъ случай. § 6 отъ договора предвижда изборна съч, като годишните съчища, въ размъри, отговарящи на законтрактеното количество, се определят последователно едно следъ друго, едновременно по течението на двѣ рѣки: Манастирска и Илийна рѣка. Споредъ тази клауза годишниятъ етажъ ще се вади отъ двѣ съчища: едната половина отъ Илийна рѣка, а другата половина отъ Манастирска рѣка. Лесовѣдското съображение на тази клауза е да се избѣгне силното разрѣждане на дърветата въ съчѣта, като се запази гъстотата на насажденията до степенъ, нужна да увеличи плодородността на дърветата.

За да ви стане по-ясно това, трѣбва да направя малко пояснения на изборната съч.

Г. г. народни представители! Изборната съч има за целъ естественото възобновяване на гората. Тя се води на етапи. Първиятъ етапъ се нарича свѣтла съч, която има за целъ да разрежи насаждението до степенъ, щото между короните на дърветата да се образуватъ малки междини, презъ които слънчевитъ лъчи слабо да проникнатъ до почвата. Това разреждане има за целъ да подготви останалитъ неизсъчени дървета къмъ изобилно семе, нужно за подмладяването. За да се постигне това, отъ съчището трѣбва да се изсъкатъ при тая съч само $\frac{1}{3}$ отъ дърветата, като тази $\frac{1}{3}$ се избере равномерно по ълата площъ на съчището.

Вториятъ етапъ на изборната съч се нарича обсеменителна съч. Тя започва 3—4 години следъ първата съч. При нея се изсичатъ половината отъ неизсъченитъ дървета, а другата половина, равномерно прѣсната изъ съчището, се оставя за семе и сѣнка.

Третиятъ етапъ е окончателната съч, при която се изсичатъ всички останали за семе и сѣнка дървета. Тя се предприема, когато съчището е напълно обсемено и младитъ фиданки не се нуждаятъ повече отъ майчина охрана, изразена въ видъ на слаба сѣнка. За да се вадятъ отъ гората годишно 66.000 куб. метра при спазване правилата на изборната съч, която току-що ви описахъ, трѣбва съчѣта да не се съсрѣдоточава въ една малка площъ, а да се води на широка площъ, ако насажденията позволяватъ, или да се заведатъ две или три вериги на съчѣта — това ще зависи отъ мѣстоположението на зрѣлостнитъ насаждения и дървета.

Мѣстнитъ условия на рилскитъ гори наложили съчѣта да се води въ две вериги, едната по Илийна рѣка, а другата по Манастирската рѣка. Това е писано и въ договора. Изпълнението, обаче, на това условие налага на концесионера да строи транспортни съоръжения едновременно въ двѣ мѣстности, а това увеличава значително разноситъ по експлоатацията. За да избѣгне тия увеличени разноси, концесионерътъ поискаше, и манастирската горска власт се съгласила, а държавната горска власт е одобрила, щото съчѣта да се съсрѣдоточи само по една отъ рѣките — което и става сега.

Съ това отклонение отъ договора и силно концентриране на съчѣта концесионерътъ печели, печелятъ може би и тия, които сж го допуснали, но гората губи, защото насажденията й още при първата съч сж силно разреждени и изложени на вреда отъ разни каламитети. Освенъ това тѣ се повреждатъ при самата съч и извозването и спускането на голѣмата маса дървета.

Че това е така и че концентрираната въ една площъ съч е повредила гората, се вижда отъ доклад на една анкета презъ 1927 г. Въ този докладъ дословно е казано следното: (Чете) „4) Начинътъ, по който се води съчѣта, както по изборъ на дърветата за съч, така и по степенъ на просвѣтляване на насажденията, не отговаря нито на предвидената въ договора изборна съч, нито на каквато и да било правилна, макаръ и най-ускорена, постепенна обсеменителна съч; съчѣта е много силно концентрирана, като се изважда наведнѣжъ повече отъ половината отъ наличния запасъ на насажденията, а изборътъ на дърветата не се извършва съ огледъ на едно задоволително възобновяване.“

Къмъ горнитъ констатации на анкетната комисия следва да се прибави и следното не по-малко важно обстоятелство: поради силно концентрираната съч и липса на всѣкакви технически съоръжения и предпазителни мѣрки при съченето и спускането на материалитъ изъ съчищата, повредитъ, които се причиняватъ при това на стоящите дървета и на подраста въ експлоатируемитъ насаждения, не сж намалени и при днешния „непосрѣдственъ надзоръ и ръководство на тия работи отъ манастирската горска власт“.

Д. Даскаловъ (з. в): И въпреки че станяха анкети, въпреки че се констатираха маса нарушения, никакви санкции не се взематъ. Когато единъ беденъ селянинъ отиде да насѣче една кола дърва, за да стопли своето семейство, отрупватъ го съ 10.000 л. глоба, а когато дружеството „Горска индустрия“ ограбва и унищожава горитъ, срещу него не взематъ никакви санкции.

С. Панайотовъ (з. в): Поради тия нарушения, които ви описахъ, на договора отъ 1923 г., презъ м. май 1927 г. била назначена техническа комисия. Тази комисия, както и по-първитъ такива, намира, че съгласно чл. 7 отъ договора и чл. 67 отъ закона за горитъ, изсъченото въ повече количество дървесна маса трѣбва да се приспадне отъ годишното ползуване на концесионера и да се намали то отъ 40.000 на 33.200 кубически метра. Същата комисия, въз основа на стопанския планъ, е съставила и нужния специаленъ планъ на съчѣта, въ който, съобразно днешното състояние на гората и насажденията, се определя размѣритъ и редътъ на добиването законтрактената маса до края на законтрактения периодъ.

На основание на заключението на тая комисия Министерството на земледѣлието намалило годишното ползуване на концесионера на 33.000 кубически метра, вмѣсто 40.000. Неизвестно е, обаче, защо, въпреки договора, то разрешава съчѣта да следва само въ Манастирската рѣка и следъ като се стигне до края на тая гора, да се прехвърли около рѣка Илийна, а не да се води по двѣ рѣки едновременно, както е предвидено въ договора.

Възползуванъ отъ тая слабостъ на министерството, концесионерътъ, който винаги гледа личнитъ си интереси, а не интереса на гората, и който има интересъ да сѣче не 33.000 кубика, а много повече, който иска да сѣче 100.000 кубически метра, решилъ не само да запази напълно своитъ позиции и незаконни и противодоговорни придобивки, но и да подготви нови такива, съ цель да задоволи капацитета на своитъ машини. Възползуванъ отъ тая слабостъ, той подава заявление до министерството и иска да се съкрати срокътъ на концесията съ 5 години, като зъ замѣна на това се увеличи годишното ползуване отъ 33.000 кубика на 100.000 кубика. Отъ това, което ви описахъ, г. г. народни представители, можете да си представите дали това искане на концесионера е отъ полза за гората или не.

Д. Даскаловъ (з. в): Той не гледа дали е отъ полза за гората

С. Панайотовъ (з. в): Това негово искане е било сложено на разглеждане въ горския съветъ при Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти. Последниятъ единодушно е отхвърлилъ това искане. Не зная по какви съображения, въпрѣки това решение на горския съветъ, била назначена нова техническа анкета, която наново да прегледа и да прецени, не е ли възможно да се удовлетвори искането на концесионера. Втората комисия е изучила на самото мѣсто въпроса и съ докладъ отъ 29 октомври 1927 г. се е изказала противъ съкратяването на концесионния срокъ, защото то ще затрудни естественото възобновяване на гората — а изкуственото залесяване е невъзможно въ тази гора, забележете това — и защото въ колкото по-късо време стане сѣчътъ, толкова повече се увеличаватъ вътреломитъ и другитъ природни стихии върху останалитъ дървета, и ги повреждатъ. А пъкъ повреденитъ дървета, споредъ договора, се взематъ пакъ отъ предприемача; той има интересъ отъ това, защото колкото повече дървета се повредятъ, толкова повече ще спечели, тъй като той ще ги вземе.

Неизвестно по какви съображения, Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти останало пакъ недоволено отъ решението на тази анкета, и назначава нова техническа анкета, която е дала заключение да се съкрати срокътъ, но при следнитъ условия: сѣчътъ може да се ускори, ако плодотолзуването се намали така, че гъстотата на гората да остане 0.4 не 0.2, както е била по-рано; значи, отъ опредѣленитъ сѣчища да се сѣкатъ по-малко дървета, отколкото сега. За тая цель концесионерътъ трѣбва да намали законотрактената маса съ 140.000 куб. м. — т. е. да се откаже отъ 600.000 кубика, а да вземе само 460.000 кубика. Независимо отъ това, вътреломитъ да се спаднатъ отъ общата законотрактена маса — това е, за да се застави концесионерътъ да не се стреми да разрежда гората и да увеличава вътреломитъ, които ще вземе, а да спазва точно поемнитъ условия; да се приложи напълно стопанския планъ на гората и при ревизията на договора да се вмъкнатъ нѣкои измѣнения, които да гарантиратъ възобновяването на гората и въобще запазването на състоянието ѝ. А това запазване на състоянието ѝ ще се постигне, когато концесионерътъ се ржководи точно по изработения стопански планъ на гората. И въпрѣки това мнение на последната анкета, намъ се поднася сега едно измѣнение на договора, съ което напълно се удовлетворява искането на концесионера.

Г. г. народни представители! Споредъ чл. 64 отъ закона за горитъ, всички гори се експлоатиратъ по специалнитъ имъ стопански планове, а чл. 83 отъ сѣщия законъ казва, че чрезъ концесия се експлоатиратъ горитъ, за които има специаленъ стопански планъ. Щомъ това се иска отъ закона, азъ не мога да си обясня, защо Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти пренебрегва тия законни наредби и е сключило този договоръ безъ стопански планъ, и защо сега прави измѣнение на договора, безъ да вземе предъ видъ стопанския планъ на гората. Нѣщо повече: не мога да си обясня, защо министерството пренебрегва мнението на техническата комисия, която иска прилагането на стопанския планъ на рилскитъ гори, а вънася предложение за одобрение на единъ договоръ, който явно е противъ стопанския планъ и който явно унищожава гората.

Когато министерството нарушава закона и не изпълнява договора, азъ мисля, че то нѣма моралното право да иска отъ своя персоналъ да изпълнява закона и поемнитъ условия. Така се обяснява и нахалността ли да кажа, смѣлостта ли на концесионера да върши нарушения, безъ да има кой да го наказва.

Намъ ни се представя единъ договоръ, съ който се измѣняватъ постановленията на договора отъ 1927 г. Но

какво съдържа този договоръ? Споредъ него игумнътъ на Рилския манастиръ се съгласява да се съкрати концесионниятъ периодъ съ 5 години, т. е. концесията да свърши въ 1934 г., вмѣсто въ 1939 г., като годишно концесионерътъ сѣче 100.000 куб. метра дървесна маса, вмѣсто 33.000 куб. м., както се сѣче сега.

Въ замѣна на това, концесионерътъ дава следнитъ придобивки на манастира. Той се задължава занаяпредъ да плаща изсѣчената отъ него маса не по 3.50 златни лева, както е уговорено въ договора отъ 1923 г. и които отговарятъ на 93.70 л. днешни пари, а по 170 л. кубическия метъръ. Концесионерътъ се задължава сѣщо да плаща годишно 30.000 л. за разноси по маркирането на дърветата, подлежащи на сѣч, както и да даде 3.000.000 л. за изкуствено залесяване. Концесионерътъ се отказва отъ 25.000 куб. метра здрава дървесна маса, стоящи дървета, които да послужатъ за семенници при възобновяване на гората, отъ които 15.000 куб. метра безвъзвратно, а за останалитъ 10.000 куб. метра манастирътъ ще плати 4.250.000 л. въ разстояние на две години, начинай отъ 1 април 1930 г.

Нека разгледаме тѣзи взаимни отстъпки въ тѣхнитъ подробности и да ги съпоставимъ съ обществената загуба, която тѣ ще донесатъ.

По договора концесионерътъ има да изсѣче 600.000 куб. метра, а съ прибавкитъ тѣ възлизатъ на 757.500 куб. метра. Срещу тѣхъ той до днесъ е изсѣкълъ крагло 357.500 куб. метра и остава да сѣче още около 400 хиляди кубически метра, които ще плати по 170 л. кубическия метъръ и отъ които манастирътъ ще вземе единъ плюсъ отъ по 76.30 л. на кубически метъръ, или всичко около 30 милиона лева. Това сѣмъ единичитъ съображения, които каратъ манастира да се съгласи съ това измѣнение на договора. Той ще вземе сѣщо така и 3 милиона лева за изкуствено възобновяване на гората.

(Подпредседателъ В. Димчевъ заема председателското мѣсто)

Срещу това манастирътъ ще изгуби приръста на преждевременно изсѣчената маса, който приръстъ е равенъ на около 3 хиляди кубически метра годишно, или за 5 години — 15.000 куб. метра; ще изгуби сѣщо и други 2.000 куб. метра отъ тѣй наречения свѣтлиненъ приръстъ, или всичко ще изгуби около 18.000 куб. м. материалъ, които даватъ около 3 милиона лева. Ще плати за останалитъ за семе 10.000 куб. метра — които предприемачътъ не ги е платилъ, а ще ги плати манастирътъ, защото му се оставятъ за семе — по 400 л. кубическия метъръ, или всичко 4.250.000 л.

Д. Зографски (з. в): Като направите смѣтка на 20.000 кубически метра, оценени по 70 л., получава се сѣщата цифра.

С. Панайотовъ (з. в): Манастирътъ ще бѣде принуденъ да залесява по изкуственъ начинъ гората, тъй като естественото подмладяване е невъзможно, както върви сѣчътъ. И ако продължава така. Това се доказва отъ опититъ, които сѣмъ празни отъ 15 години насамъ. Желателно е, Министерството на земледѣлието да назначи една анкета, отъ която ще се види, че изкуственото залесяване тамъ е невъзможно, а естественото е компрометирано поради лошата сѣчъ.

Та, казвамъ, манастирътъ ще бѣде принуденъ да залесява изкуствено тая гора, ще бѣде принуденъ да залесява една площъ отъ около 20 хиляди декара, за които ще похарчи не по-малко отъ 1.000 л. на декаръ, или 20.000.000 л. Или всичко манастирътъ ще изгуби 23.250.000 л. Като извадимъ тая сума отъ онова, което концесионерътъ дава, ще излѣзе, че манастирътъ нищо не печели. Всичко това, което е турено въ договора, то е за подмамка на обществото, за подмамка на народното представителство, за да може да се съгласи то и да гласува едно такова измѣнение на договора.

Д. Зографски (з. в): Значи манастирътъ ще вземе 30 милиона лева, а ще плати 20 милиона лева.

С. Панайотовъ (з. в): Ами само това ли ще бѣде? Каква ще бѣде обществената загуба? Рилската рѣка, която има своя басейнъ въ тия гори, която пои цѣлата Рилска долина, населена отъ около 10 хиляди души, която съ своето пълноводие увеличава плодородието на тая долина, ако ние допустнемъ да се изсѣчатъ горитъ на Рилския манастиръ, които не можемъ да възобновимъ, ще изгуби своето пълноводие; и не само това, ами ще стане и поройна рѣка.

Д. Зографски (з. в): Тя е такава и сега, а ще стане още по-ужасна.

С. Панайотовъ (з. в): Липсата на пълноводие ще отнеме плодородието на котловината и населението, което от тая котловина днес вади само тютюница за повече от 100 милиона лева, ще понесе една голяма загуба. Ето обществената загуба от унищожаването на рилските гори.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Но това не е съвсемъ право, защото бъдещитъ поколения ще направятъ тамъ баражи, за да събиратъ водата за изкуствено напояване.

Н. Стамболиевъ (з. в): Като баража на Мжтивиръ на Димитъръ Христовъ!

С. Панайотовъ (з. в): Докато се направи баражътъ, населението ще измре.

Д. Зографски (з. в): За никакъвъ баражъ не може да става дума! „Орионъ“ има баражъ.

С. Панайотовъ (з. в): Г. г. народни представители! Предъ видъ на всичко това, което казахъ, азъ моля да не се съгласявате, да не давате одобрението си за представения ни договоръ. Нека помолимъ г. министра на земледелието, да се съгласи да се повърне този договоръ за ново проучване; нека да се назначи една анкетна комисия отъ техници и общественици, да се изучи по-подробно този въпросъ и следъ туй вече да се изработи новъ договоръ или да се направятъ измѣнения въ сѣществуващия, но само въ рамкитъ на стопанския планъ на горага, така както повелява законътъ за горитъ.

На свършване азъ ще обърна вниманието ви, г. г. народни представители, още на едно. Въ 1923 г., когато се сключваше договорътъ отъ 17 ноември 1923 г., отъ Рилския манастиръ игументътъ и всички калугери пращатъ една телеграма до Св. Синодъ съ следното съдържание: „Да се счупи ржката на този, който подпише този договоръ“. На другия денъ игументътъ получава една телеграма: „Елате въ София; веднага тръгнете за София“. Той не знае за какво го викатъ, взема едно муле, качва се и тръгва. Изъ пжтия мулето се изплашва, игументътъ пада и си счупва ржката. Дохожда въ София и го заставятъ да подпише договора съ лъвата ржка.

Пазете се, г. г. народни представители, такова проклятие да не дойде и върху насъ, ако одобрите този договоръ. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитъ)

Н. Стамболиевъ (з. в): Значи, клетвата се е изпълнила. Да не дава клетва новиятъ министъръ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ председателтъ г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (нез): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ нѣма да се спирамъ върху историята, която предшества създаването на този договоръ между Рилската св. обител, отъ една страна, и Братя Балабанови по-рано, а сега „Българската горска индустрия“, отъ друга, защото този въпросъ много обективно, много подробно се изнесе отъ преждоговорившитъ оратори. Азъ, обаче, искамъ да се спра на постановленията на договора, да ги съпоставя съ постановленията на закона, за да види народното представителство дали действително сж запазени както интереситъ на държавата, така и постановленията на самия законъ.

Горитъ на Рилската св. обител съставляватъ едно голямо ценно национално богатство, едно богатство, отъ което изключително се поддържа манастирътъ. Но едновременно съ това тоя въпросъ интересува и мѣстното население, пжкъ и самата държава, защото начинътъ на експлоатиране горитъ е тѣсно свързанъ съ поминъка на онова горско население, което живѣе изключително отъ горитъ.

Самиятъ законъ за горитъ предвижда нѣколко начина за експлоатиране на горитъ: първо — чрезъ стопанска експлоатация; второ — чрезъ търгъ; трето — по тарифни цени, и четвърто — чрезъ концесия. Съ настоящето предложение се иска отъ народното представителство да одобрятъ единъ договоръ за концесионно експлоатиране на риломонастирскитъ гори. Въ тоя новъ договоръ важното, сжщественото е, че се измѣнява, първо, тарифната цена, второ, съкратява се срокътъ на експлоатационния периодъ и, трето, увеличава се грубата маса, която ще се изсича годишно, отъ 40.000 кубика на 100.000 кубика. Първоначалниятъ договоръ отъ 17 ноември 1923 г. предвиждаше, че за всѣки отсѣченъ кубикъ груба маса, „Горска индустрия“

ще трѣбва да плати 3.50 л. златни, или 93 лева книжни. А споредъ сегашното измѣнение, по предложението, което се внася въ Народното събрание, тая цена се увеличава на 170 л.

Спирамъ вниманието на народното представителство върху тоя въпросъ, защото досега нѣма случай никѣде, нито общински, нито обществени, нито държавни гори, дадени на експлоатация по какъвъ и да е начинъ — било стопански, било на търгъ, било направо на населението — да сж дадени на такава тарифна цена, а именно, 170 л. за единъ кубикъ груба маса. Цената, по която държавата сега раздава горската маса на населението се движи отъ 300 л. до 438—440 л. Въ нея влизатъ персонални добавки, процентътъ за културнитъ мѣроприятия и лихвитъ по стопанската експлоатация. На единъ кубикъ дървесна маса отъ горитъ, раздадени за експлоатация непосредствено на населението, държавата взема 350 л., плусъ 15% за фондъ културни мѣроприятия — което прави 57 л. и 50 ст.; 5% персонални добавки — които правятъ 17 л. и 50 ст.; 5% лихви за стопанската експлоатация — които правятъ 17 л. и 50 ст. По тоя начинъ единиятъ кубикъ струва 437 л.

Какво виждаме въ тся договоръ? Отъ насъ се иска да одобримъ единъ договоръ, въ който е предвидено, концесионерътъ да плаща за единъ кубикъ груба дървесна маса 170 л. — значи, съ 237 л. по-малко. Защото, като прибавите къмъ тѣзи 170 л. 5% — както е предвидено въ самия договоръ — за фондъ културни мѣроприятия и други около 30 л. на кубикъ за залесяване, за подновяване на сѣчашата — всичко това прави около 207 л. Значи, концесионерътъ ще плаща кубика съ 230 л. по-малко. Като пресметнете: 100.000 кубика груба дървесна маса по 230 л., значи, държавата подарява на предприемача 23.000.000 л. — и словомъ: двадесетъ и три милиона лева — разлика отъ оная цена, която би получила, ако дадѣше материала на населението, което експлоатира горитъ за хлѣбъ, а не за печалби и спекула, както е случаятъ съ тая компания.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Не може да се обяснява така. Тамъ, гдето държавата взема 300 л. на кубикъ груба дървесна маса, тамъ има пжтища и горага се експлоатира по единъ евтинъ начинъ, а тукъ концесионерътъ е принуденъ да харчи и за направа на пжтища. Не бива да се преценява по такъвъ начинъ, той е погрѣшенъ статистически. При експлоатацията има и разноска. При опредѣляне цената трѣбва да се взематъ подъ внимание и всички ония жертви, които ще направи концесионерътъ. Селянинътъ си отива по единъ опредѣленъ пжтъ въ едно мѣсто лесно експлоатируемо, където разноснитъ — не знаемъ, не съмъ ги пресметалъ — но сигурно ще бждатъ по-малки. Неговитъ разноска не се знаятъ. Та, не е правилна тази констатация, която правите.

Г. Т. Поповъ (нез): Г. г. народни представители! Претендирамъ, че познавамъ този въпросъ, защото съмъ въ непосредственъ контактъ съ самото горско население.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Зная, зная.

Г. Т. Поповъ (нез): Отъ дете, отъ 40 години насамъ, поддържамъ контактъ съ това население и добре познавамъ живота му.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: Тамъ горитъ сж достѣпни.

Г. Т. Поповъ (нез): За голямо съжаление, тамъ, гдето имаме още девствени гори и където населението се поминува и живѣе изключително отъ тѣхъ, ние нѣмаме още абсолютно никакви пжтища. Държавата не се е погрижила да създаде такива, за да улесни населението, както въ превоза на тия материали, така и, отъ друга страна, да не се осакатява добитъкътъ всѣки денъ, когато превозва тия материали. Нашитъ пжтища тамъ се намиратъ въ едно окаяно състояние.

Министъръ Г. Т. Данаиловъ: То е другъ въпросъ.

Г. Т. Поповъ (нез): Тѣй че, и така погледнато на този въпросъ, вие ще видите, че въ случая държавата просто подарява около 20—25 милиона лева на туй предприятие, като разлика отъ онова, което тя би събрала отъ мѣстното население, което, както ви казахъ, живѣе отъ тѣзи гори, не отива да спекулира съ тия материали, нито иска да има печалба, а иска повече хлѣбъ, за да не мизерува и да не се изражда. Ето защо, така погледнато на въпроса, азъ казвамъ, че и да има една разлика въ тарифнитъ цени, тя

не трѣбва да бѣде така голѣма, не трѣбва да бѣде 75%. Такава разлика не бива да се допуска. Тази тарифна цена до известна степен трѣбва да хармонира съ ония, по които държавата, общинитѣ и общественитѣ учреждения дават дървения материал на населението, което живѣе отъ горитѣ. А въ случая ние виждаме, че има една извънредно голѣма разлика.

Азъ се спирамъ именно на този въпросъ, защото той не е маловаженъ, защото договорътъ, тъй както се измѣня, е въ противоречие съ постановленията на самия законъ за горитѣ. Напр., законътъ ви задѣлжава да удържате за фондъ „Културни мѣропрития“ 15%, върху тарифната цена, а на концесионера вие давате привилегиата да плаща само 5%. Защо другото население да може да плаща 15% за фонда „Културни мѣропрития“, плюсь 5% персонални добавки, плюсь 5% за лихви, плюсь 5% за залесяване — което става 30% върху тарифната цена — а на туй предприятие да се удържатъ само 5%? Спазени ли сѣ постановленията на закона? Не сѣ спазени. Защо? — Не ни се казва. Азъ смѣтамъ, че не само е справедливо, но е и резонно държавата въ случая да иска онова, което законътъ постановява: да се взематъ удържкитѣ и за фонда „Културни мѣропрития“ и всички други удържки, които се взематъ отъ мѣстното население; да не се прави изключение.

Действително, въ самия договоръ е казано, че предприятието се задѣлжава въ разстояние на 3 години да внесе 3 милиона лева за залесяване, а именно: годишно по 1 милионъ лева. Обаче едновременно съ това въ сѣщитѣ тѣзи постановления направо е казано, че за ония отстъпки, които предприятието прави въ полза на Св. рилска обителъ — а именно, отказва се отъ 25.000 кубика, отъ които 15.000 кубика безвъзмездно и 10.000 кубика срещу заплащане въ продължение на две години — Рилската св. обителъ ще плати една сума отъ 4.500.000 л. Сѣщо така и върху този въпросъ ще трѣбва да се спремъ. Азъ мисля, че и тукъ постановленията на закона не сѣ спазени.

При всѣка една сѣчь, била тя груповъ, била тя поголовна или гола сѣчь, както я наричатъ, била тя изборна или колективна — каквато често пѣти се дава на населението — изобщо по какъвто и начинъ да се дава една сѣчь, онѣзи, които сѣчатъ гората, се задѣлжаватъ всѣкога да оставятъ семенници. А какво виждаме въ случая? Въ случая виждаме, че предприятието върши сѣчта поголовно, безъ да остави семенници. И затуй сега, по силата на тоя договоръ, то се заставя да остави 25.000 кубика дървенъ материалъ за семенници въ опредѣленитѣ участъци. Ами че самиятъ законъ задѣлжава предприятието да върши това! Даже и да нѣма такова постановление въ договора, предприятието бѣше длъжно да остави семенници. Защото, какъ иначе ще възобновявате гората, какъ иначе ще става туй природно залесяване — което, нека признаемъ, е и най-ефикасно — когато въ първоначалния договоръ сте дали право на предприятието да не оставя абсолютно никакви семенници въ сѣчищата? Това е пакъ сѣщо така едно постановление, което противоречи на самия законъ.

Понеже става дума за залесяване и за възстановяване на горитѣ, искамъ да спра вниманието на г. г. народнитѣ представители и на г. министра върху тоя въпросъ, защото по него много се говори, много се злоупотрѣблява, обаче абсолютно нищо не се върши.

Преди една година изнесохъ отъ тая трибуна факти — които говорятъ много некрасиво за известни лесничей — именно въ връзка съ залесяването на нашитѣ гори и сѣчища. Г. министърътъ заяви тогава, че ще нареди веднага една анкета, и ако това, което изнасямъ, е вѣрно, провинитѣ чиновници веднага ще бѣдатъ наказани. За голѣмо съжаление, обаче, тѣ продължаваха да си чиновническуватъ, за да дойде работата до тамъ, щото следователъ и сѣдебнитѣ власти да хванатъ тѣзи чиновници за ушитѣ и да ги натикатъ въ затворитѣ. Но г. министърътъ не изпълни обещанието си.

Сѣщиятъ тоя начинъ на залесяване на нашитѣ гори продължава и досега, г. г. народни представители! Харчатъ се луди пари, милиони, въ всѣко едно реверно лесничество, обаче въ резултатъ нѣма нищо. Азъ бродя изъ Родопитѣ отъ 40 години, познавамъ всѣко едно кѣтче, и мога да ви кажа, че тамъ, кѣдето природата естествено е залесила, ще видите голѣми пространства отъ хубави насаждения, девствени гори — да ви е драго и приятно да гледате! Догдето погледътъ се простира, виждате тѣзи гори да се тъмнѣятъ като море. Но тамъ, кѣдето лесовѣди сѣ се опитали по изкуственъ начинъ да направятъ насаждения, ще видите печална картина: тукъ-тамъ се хванало по нѣкое борче, но и то нѣкъде загнило, а нѣкъде още на третата година изсъхнало. И така всички тѣзи суми, които се харчатъ за залесяване, отиватъ по вѣтъра.

Защо е това — азъ не зная; обаче този начинъ на залесяване обезвѣрва хората, а самитѣ лесничей, които сѣ пионеритѣ за това залесяване, ставатъ за смѣхъ и хората просто се гаврятъ съ тѣхъ по онзи край. Мене ми е мъчно за това, защото зная, че науката и техниката даватъ право да очакваме по-голѣми резултати, обаче виждаме, че въ резултатъ абсолютно нищо не се постига. Защо? Защото вие знаете онова, което се мѣлви по кюшетата — че въ случая не се върши никакво залесяване, а чисто и просто става злоупотрѣбление въ голѣмъ мащабъ, както съ възнагражденията на лицата, които се назначаватъ за надничари, така и съ срдѣствата, които се иждивяватъ за други съоръжения, и че по този начинъ хората правятъ състояние, а горитѣ, както виждаме, отъ година на година намаляватъ и известни мѣстности, въ които е имало гола сѣчь, сѣ заприличали на турски гробища.

Ето защо и по залесяването нека г. министърътъ на земледѣлното обърне внимание, та за въ бѣдеще поне да се ревизиратъ по-често, презъ 2—3 години, чрезъ инспекторитѣ, ревернитѣ лесничества, на които е възложена задачата за възстановяване и залесяване на горитѣ. Има случаи, отъ 10—15 години нѣкои лесничества не знаятъ какво е това ревизия по залесяването, защото никой не ги е ревизиралъ. А тия лесничества сѣ въ самитѣ гори, персоналитѣ тамъ живѣе, и тѣ се занимаватъ изключително съ залесяване. Азъ смѣтамъ, че ако се упражнява единъ по-ефикасенъ контролъ върху тѣхъ, ако може поне на 2 години веднажъ — да не кажа всѣка година — да имъ се прави ревизия на смѣкитѣ, начина, по който става залесяването и по който сѣ съставяни списъцитѣ на работници, надничари и пр., резултатитѣ отъ тия лесничества ще бѣдатъ по-добри, пѣкъ и нѣма да се говори навсѣкѣде между населението за корупция и за злоупотрѣбления на голѣми суми.

Г. г. народни представители! И въ друго едно отношение постановленията на закона за горитѣ не сѣ спазени, именно: по отношение стопанския планъ. Тукъ г. Панайотовъ съ компетентността на човѣкъ, който познава въпроса, ви съобща, че по стопанския планъ отъ 1920 г. годишниятъ прирѣстъ на риломонастирскигѣ гори е позволявалъ да се изсичатъ годишно само 21 хиляди кубика, а въ сѣщностъ сѣ изсичани годишно повече отъ 60 хиляди, даже 66 хиляди кубика, и то въ единъ периодъ отъ три години. За три години, вмѣсто 120 хиляди кубика, сѣ изсѣчени 210 хиляди кубика. По този начинъ вие виждате, че въпрѣки строгото постановление на закона за горитѣ — който опредѣля какво количество материалъ може да се изсича отъ известна гора, съобразно нейния прирѣстъ, който не позволява да се сѣче повече отъ прирѣста, предвиденъ по стопанския планъ — отъ риломонастирската гора се изсича не толкова, колкото повелява законътъ и както е предвидено въ самия договоръ — по 40.000 кубика годишно, а впоследствие намалено на 33.000 кубика — а се изсича два пѣти повече: — по 66 хиляди, даже 70 хиляди кубика годишно; а сега, съ приемането на това предложение, ще се сѣкатъ вече 100 хиляди кубика.

Това изсичане говори за едно нерационално използване на гората; това е едно поголовно унищожение, поголовно изсичане на залесената площъ. Азъ смѣтамъ, че по този пѣтъ не би трѣбвало да се върви повече. И ако азъ взехъ думата въ случая, то е, най-вече, за да зѣстана противъ потѣпкването на самия законъ за горитѣ съ договора, който ни се представлява за одобрение, затуй защото нито интереситѣ на държавата сѣ защитени въ случая, нито сѣ зачетени стопанскитѣ планове за експлоатирание на гората, изработени отъ специалиститѣ, нито сѣ спазени тарифитѣ, които се прилагатъ спрямо горското население. Както виждате, дава се една премия, дава се единъ бакшишъ на една компания само за това, че тя щѣла да поправи нѣкакъвъ си пѣтъ тамъ или щѣла да улесни износа на своитѣ материали чрезъ една тѣсноколейна линия, която щѣла да построи.

Азъ смѣтамъ, че въпрѣки тия съоръжения, които компанииа ще направи и които ще останатъ въ полза на Рилската св. обителъ отпосле, следъ изтичането на концесионния срокъ, това тѣпчене на закона за горитѣ не трѣбва да става, тази привилегиа, тази фаворизация не би трѣбвало да я правимъ. И азъ вѣрвамъ, че както вие, г. г. народни представители, така и г. министърътъ ще се съгласи да бѣде оттеглено това предложение или да бѣде препратено въ комисията за проучване. Азъ не съмъ за свършеното му оттегляне, затова, защото, по силата на единъ сключенъ вече договоръ, концесионеритѣ иматъ право да експлоатиратъ гората, и да я експлоатиратъ на много понизки цени, отколкото тия, които новиятъ договоръ пред-

вижда. Следователно, интересът и на Рилската св. обител и на държавата налагат този договор, който е в сила, да бъде измънен, обаче да бъде измънен — щомъ имаме за това основание — въ смисъл да бъдат напълно гарантирани интересът на държавата и спазени постановленията на закона за горитѣ.

Председателстващ В. Димчевъ: Има думата народният представител г. Димитъръ Зографски.

П. Гагсвъ (д. сг): Часътъ е 8.

Председателстващ В. Димчевъ: Г-да! Часътъ е 8. Ще продължимъ заседанието, докато свърши г. Зографски. Други оратори нѣма записани.

Които сж съгласни да продължимъ заседанието, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Х. Баралиевъ (с. д): Нѣма кворумъ. Какъ ще решаваме за продължаване заседанието?

Министъръ Г. Василевъ: Зографски сега ще свърши. Той малко ще говори. Ако настоявате, можемъ да вдигнемъ заседанието за утре.

Д. Зографски (з в): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ, който е сложенъ на разглеждане днесъ въ Народното събрание, получи достатъчно освѣтление отъ преждеговорившиятъ оратори. Азъ ще се задоволя да добавя съвсемъ малко къмъ всичко онова, което се каза, защото този въпросъ е свързанъ съ голѣмия въпросъ за горската политика на държавата.

Имало е и другъ пѣтъ случай тукъ ние да си кажемъ думата и заедно съ други да констатираме, какво, въпрѣки че ние се признаваме за горска страна, за голѣмо съжаление нашитѣ гори вървятъ къмъ опустошение и абсолютно никакви мѣрки не се взиматъ въ противно направление. Горчивъ фактъ е концесията на риломонастирскитѣ гори. Дори скандално е това, което се изнесе детайлно предъ Народното събрание, по прилагането на тая концесионна експлоатация отъ 1902 г. до днесъ.

Азъ познавамъ рилскитѣ гори преди това време. Знамъ, че тамъ имаше 22 чарка, които едва можеха въ годината да срѣжатъ отъ 6 до 8 хиляди кубика. Какво чуваме, обаче, тукъ да се говори? Споредъ стопанския планъ тия гори сж имали единъ годишенъ прирѣстъ едва отъ 20.000 кубика. Ако бѣше останало старото положение, девственитѣ рилски гори щѣха да се запазятъ за вѣчни времена. Ще ми се възрази, обаче: поради голѣмата нужда отъ дървенъ материал, не можеха да останатъ неизползувани тия богатства. Азъ нѣмамъ нищо противъ това възражение. Но истината е, че е направена една голѣма грѣшка още въ началото, когато гората е дадена на концесионна експлоатация, като не е взетъ предъ видъ годишниятъ етатъ, не е взето предъ видъ онова, което гората може да даде, изобщо не се е следвалъ единъ стопански планъ, за да дойдемъ днесъ до това положение, да се чудимъ какъ да спасяваме гората, и дали въобще при положението, въ което се намиратъ, риломонастирскитѣ гори биха могли да се спасятъ?

Казва се, че ако експлоатацията се въшеше въ рамкитѣ на договора отъ 1902 г., споредъ опредѣленитѣ годишни етати по тая договоръ, нѣмаше да има поголовно унищожение на риломонастирскитѣ гори. А азъ зная много добре, че въ периода отъ 1905 до 1915 г., 10 години откакъ фабриката на „Българска горска индустрия“ работи, сж изрѣзани 600 хиляди кубика — значи, срѣдно годишно сж рѣзани по 60 хиляди кубика. Ето, г. г. народни представители, за васъ картината е ясна: дѣлото е опорочено още въ своя зачатѣкъ. Още тогава е направена грамадна, крупна и фатална грѣшка и се е достигнало до опустошението на риломонастирскитѣ гори.

Въ 1915 г. концесионната експлоатация спира, защото се знаеше, че тя не става по договорнитѣ условия. Маса комисии се провървѣха отъ София до риломонастирскитѣ гори, ходиха, снимаха фотографии, изнасяше се въ печата и навсѣкжде онова опустошение, което се върши на това национално богатство. Обаче не се взема поука отъ всичката тая работа.

Дойдоха военнитѣ години, минаха и тѣ, и на 1918 г. имаме подновяване на нова смѣтка на концесията. Трѣбва да ви заявя, че първоначално концесията бѣ дадена срещу 2 милиона и нѣщо златни лева. На 1918 г. на нова смѣтка се състави договоръ. Въ съставянето му участвуватъ голѣми наши общественици, политици и капацитети по горското дѣло. Имената имъ ще останатъ паметни, и тѣ ще

носятъ грѣха за тая концесия, която донесе унищожението на рилскитѣ гори. Имената имъ не е нужно да се съобщаватъ, защото тѣ се знаятъ. Така кара положението до 1923 г. И тогава имаше едно затѣгане, защото този начинъ на експлоатацията — споредъ мнението, както се каза и отъ тукъ, на компетентнитѣ лица-лесовѣди — е пълно отрицание и на науката, и на закона за горитѣ. Трѣбваше да се намѣри нѣкакъвъ модусъ, за да се видоизмѣни той. Какви други незнайни сили действуваха въ това направление, не е време да се разправя; но въ всѣки случай ние имаме едно ново договорно положение за единъ концесионенъ периодъ отъ други 15 години. Въпрѣки, че бѣше уговорено, въ този концесионенъ периодъ да се сѣкатъ по 40 хиляди кубика на година, вмѣсто 40 хиляди кубика — каза ви се — концесионеритѣ изсичатъ повече отъ 80 хиляди кубика, и фактически се продължава унищожението на гората съ сжщия маршъ, както е било въ миналото, за да дойдемъ днесъ до едно ново договорно положение, съ което се иска съкращение на този 15-годишенъ срокъ, вмѣсто да имаме експлоатация отъ 1924 до 1939 г., срокътъ се скъсява до 1935 г. И концесионеритѣ искатъ въ тия 4 години, които се скъсяватъ, вмѣсто по 40 хиляди кубика, колкото е предвидено да се изсичатъ ежегодно по договора, да сѣкатъ по 100 хиляди кубика. За да искатъ изсичането по 100 хиляди кубика годишно, това е продиктувано отъ интереситѣ на самата индустрия: капацитетътъ на машинитѣ е такъвъ, че презъ една година могатъ да отрѣжатъ и обработятъ повече отъ 100 хиляди кубика. Концесионеритѣ иматъ всичкия интересъ часъ по-скоро да ликвидиратъ съ своето предприятие.

И Рилскиятъ манастиръ, по съветитѣ въротно на Св. Синодъ, има интересъ дървесната маса да се изсѣче часъ по-скоро, защото отъ увеличението цената отъ 70 на 170 л. на кубикъ ще може да реализира една печалба повече отъ 30 милиона лева. Доколко, обаче, ще има печалба — пакъ ви се каза. Фактически за залесителнитѣ работи, които ще трѣбва да се направятъ на тази площ, която ще бѣде оголена, ще се похарчатъ повече отъ 20 милиона лева и нищо значително нѣма да влѣзе въ касата на Св. рилска обителъ. Но въ всѣки случай, когато ние разправяме всичкитѣ тѣзи работи предъ васъ, не трѣбва да се сваща, че ние имаме parti-pris нито по отношение на Св. рилска обителъ, нито по отношение на концесионера. Каза се, че това е единъ общественъ въпросъ, че това е единъ публичноправенъ въпросъ.

Изпълнявайки своя дългъ като народни представители, ние сме длъжни тукъ да излѣземъ и да кажемъ, че правителството е длъжно въ този моментъ да погледне на това голѣмо зло и да спаси, каквото може да бѣде спасено. Компетентнитѣ лесовѣди въ всички свои конгреси ви казватъ, че не бива да се съгласимъ за намаляване на концесионния срокъ. Концесията въ този си видъ, какъвто има, пороченъ, лошъ, трѣбва да продължи до 1939 г. Вие съкращавате концесионния периодъ, но като позволявате да се сѣкатъ по 100.000 кубика годишно, вие оголвате баиритѣ, оголвате балкана и създавате условия за голѣми пороцища по течението на Рилската рѣка. А вие знаете, че долината на Рилската рѣка е най-хубавата долина на България; въ нея се произвежда най-доброкачественъ тютюнъ. Ние, които сме родени тамъ, знаемъ какво бѣше Рилската рѣка преди да почнагъ да се експлоатиратъ горитѣ на Рилския манастиръ. Това бѣше една рѣка съ постоянно дебитъ, многоводна, но сега полека-лека водата ѝ намалява и ще дойдемъ до положението, каквото е въ Пазарджийско — когато отидатъ да напояватъ своитѣ ниви, хората да се биятъ за вода. Независимо отъ това, че Рилската рѣка ще стане една поройна рѣка, но вие ще изложите на явна гибелъ едно 10-хилядно население.

Всички тия работи трѣбва да ги имате предъ видъ, трѣбва да имате предъ видъ и общественъ интересъ, интересътъ на това население, което е по течението на тая рѣка. Отъ името на това население азъ съмъ длъженъ тукъ да изкажа протестъ за онова нехайство, което е проявено въ миналото по отношение запазването на рилскитѣ гори и интереситѣ на това население. Малкото земя, която е останала на това население и която е скѣпа за него, тя се отнася отъ рѣката поради неразумната експлоатация на риломонастирскитѣ гори. А сега, когато вие се съгласявате етатитѣ да се увеличатъ до 100 хиляди кубика, вие ще създаде още по-страшно поражение за младото поколение и ще поставите въ бедствие тамошното население.

И въ комисията азъ казахъ: г-да, въпросътъ трѣбва да се разбира въ неговата широчина и дълбочина. Ако не се съгласите на една парламентарна анкета, пратете комисия отъ Министерството на земедѣлието, която, заедно съ

други компетентни лица, да отиде и да види опустошението на рилските гори и да каже какво може да се направи.

И азъ бихъ помолилъ г. министра, да не се бърза толкова много, защото нито интереситъ на Рилската св. обителъ, нито интереситъ на населението и на концесионеритъ ще пострадатъ, ако се отложи този въпросъ за есенъта, та презъ лѣтото да ни викате — и, който желае, да отиде — да видимъ какво можемъ да направимъ съ общи усилия. Ние имаме съзнанието, че много грѣшки и престѣпления дори сѣ се вършели при експлоатацията на тия гори. И сега ние не можемъ съ нашия вотъ да санкционираме много нарушения, много престѣпления и въобще да създадемъ условия, за които ще носимъ тежка отговорностъ.

Азъ моля, както г. министра на земледѣлието, така сѣщо и народното представителство, да се съгласятъ да не се гласува сега това законодателно предложение. Нека оставимъ за по-благоприятно време разрешението на този въпросъ. Моля ви да се съгласите да се проучи въпросътъ, да се помолятъ контрагентитъ да съставятъ договоръ, който да отговори до известна степенъ на изискванията на науката и на закона за горитъ, а така сѣщо да отговори на стопанския планъ, какъто има за тази гора, за да не се скандализира обществото съ едно такова бързо прокарване на едно решение, което ще има само пакостни последици.

Азъ свършвамъ съ пожелание да се вземе актъ отъ тѣзи нѣколко бележки, които направихъ. (Ръкоплѣскания отъ земледѣлцитъ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Нѣма записани други оратори.

Г. Марковъ (з в): Две думи искамъ да кажа.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Имате думата.

Г. Марковъ (з в): Г. г. народни представители! Разглежда се едно предложение отъ много голѣмо значение. Изказаха се по него само опозиционни депутати. Отъ болшинството, което винаги претендира, че има въ срѣдата си компетентни лица, не излѣзе нито единъ депутатъ да защити това законодателно предложение, чието одобрение се иска отъ насъ.

Второ. Азъ си спомнямъ речта на бившия министъръ на земледѣлието по бюджета. Той отдаде особено значение на горитъ за нашата страна, и специално, за нашето земледѣлие. А картината на експлоатацията на рилските гори, смѣтамъ, заслужава нашето внимание. И азъ очаквамъ, че новиятъ министъръ на земледѣлието, който ще стане да защити това предложение, ще си спомни своитъ думи за нуждата отъ възобновяване на рилските гори, и не ще ознаменува своето първо участие въ управлението на държавата съ едно дѣло, което не е подето лично отъ него.

Ето защо, азъ се солидаризирамъ напълно съ изказаното мнение отъ г. Зографски, да се отложи въпросътъ, и моля г. министра на земледѣлието да не ознаменува своето министерствувание съ прокарването на едно измѣнение въ договора за концесията, което не е изучено и което, отъ всичкитъ данни, които се изнесоха тукъ, личи,

че носи голѣма пакостъ за населението. Тѣй че, моля да се отложи въпросътъ за идущата сесия. Никой нѣма да изгуби отъ това.

И. Януловъ (с. д): Да се отложи за идущата сесия.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Почеже нѣма записани други оратори, обявявамъ разискванията по предложението за прекратени.

Утре ще говори г. министърътъ на земледѣлието.

Предлагамъ за утре следния дневенъ редъ:

Трего четене законопроектитъ:

1. За измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ търговския законъ относно отсрочката.

2. За разрешаване на Столичната община да сключи заемъ въ размѣръ 2.800.000 л. отъ фонда „Обществени осигуровки“ и пр.

3. За измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ заемъ.

4. Попълване състава на парламентарнитъ комисии.

5. Избиране членъ на ефорията „Братя Евлоги и Христо Георгиеви“ на мѣстото на проф. Д. Мишайковъ.

Одобряване предложенията:

6. За разрешаване на игумена на Св. рилската обителъ да сключи новъ договоръ съ д-во „Българска горска индустрия“ за концесионна експлоатация на риломанастирскитъ иглолистни гори (продължение разискванията)

7. За оправдаване на даденитъ залози за обезпечение износнитъ митни и други бери на добитъкъ отъ Родопитъ и Пиринъ-планина, и пр.

Второ четене законопроектитъ:

8. За уреждане собствеността и залога на движимости — машини и транспортъ отъ значителна стойностъ.

9. За пояснително тълкувание на чл. 1 отъ спогодбата Молловъ—Кафандарисъ отъ 9 декемврий 1927 г.

10. За освобождаване отъ мито и общински налогъ суровитъ и полуобработени материали за занаятчийското производство.

11. За ревизиране договоритъ за наемъ на фондови земи и пр.

12. Първо четене законопроекта за откупуване земледѣлското стопанство на Братя Харитонови, находяще се въ с. Минкова-махала и пр.

13. Докладъ на прошетарната комисия.

Които приематъ предложениа дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Заседание ще имаме утре преди обѣдъ въ 9 ч.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 15 м.)

Председателъ: **Н. НАЙДЕНОВЪ**

Подпредседатели: { **А. ХРИСТОВЪ**
 { **В. ДИМЧЕВЪ**

Секретаръ: **ИВ. Д. МИХАИЛОВЪ**

Началникъ на Стенографското огдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народните представители: Димитър Богдановъ, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ и Вълчо Даскаловъ	2081	2. за освобождаване отъ отговорностъ и за окончателно отчитане касисера на папазлийското училищно настоятелство, Станимашка околия, Илия Пехливановъ, по училищния му отчетъ за 1927/1928 г. (времето отъ 15 юний 1927 г. до 18 априлъ 1928 г.). (Трето четене — приемане)	2081
Питания:		3. за преотстъпване отъ Районния земеделски кооперативенъ синдикатъ „Общъ подеъмъ“ въ гр. Провадия върху държавата правото за експлоатация на вѣчни времена каменосолнитѣ обекти, принадлежащи на сѣщия синдикатъ. (Трето четене — приемане)	2081
1. отъ народния представителъ Георги Юртовъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве — относно автомобила на Татарпазарджишкото околийско управление. (Съобщение)	2081	4. за одобрение произведения съгласно чл. 61 отъ закона за минитѣ търгъ съ тайна конкуренция по отдаване експлоатацията на държавната каменовъглена концесия „Крумъ“, находяща се въ землището на с. Реброво, Софийско. (Трето четене — приемане)	2082
2. отъ народния представителъ Георги Юртовъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве — относно произволи, вършени отъ татарпазарджишкия околийски началникъ Иванъ Влайковъ. (Съобщение)	2081	5. за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ въ размѣръ 2.800.000 л. отъ фонда „Обществени осигуровки“ при Министерството на търговията, промишлеността и труда. (Първо и второ четене — приемане)	2082
3. отъ народния представителъ Георги Марковъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве — относно насилия отъ страна на полицията въ Поповска околия надъ опозиционни общински съветници, за да си даватъ оставките. (Съобщение)	2081	6. за измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ заемъ. (Първо и второ четене — приемане)	2082
4. отъ народния представителъ Димитъръ Гичевъ къмъ министра на земедѣлието и държавнитѣ имоти — относно неправилно назначаване отъ отдѣлението за горитѣ при Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти таксационна инженерна бригада за оценяване яйлаци и гори въ полза на частни лица. (Съобщение)	2081	Народно събрание — бюро. Народното събрание избра за свой председателъ народния представителъ Никола Найденовъ	2082
5. отъ народния представителъ Величко Кознички къмъ министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве — относно вдигането на военното положение въ Кюстендилския и Петричкия окръзи. (Съобщение)	2081	Предложение за разрешаване на игумена на Св. Рилска обителъ да сключи новъ договоръ съ дружеството „Българска горска индустрия“ за концесионна експлоатация на риломанастирскитѣ иглолистни гори. (Едно четене — продължение разискванията)	2084
Законопроекти: 1. за измѣнение и допълнение на закона за водоснабдяване на безводния Дели-Орманъ. (Трето четене — приемане)	2081	Дневенъ редъ за следующето заседание	2095